

SZAKDOLGOZAT

JÉKLI KITTI
2015

BUDAPESTI GAZDASÁGI FŐISKOLA
Kereskedelmi, Vendéglátóipari és
Idegenforgalmi Főiskolai Kar

**A gyógyturizmus szerepe a hazai idegenforgalomban azon belül Egerben
és a szomszédos Gyógyvizek Völgyében**

Konzulens:
Dr. Nagy Adrienne
Adjunktus

Készítette:
Jékli Kitti
Turizmus-Vendéglátás Szak
Idegenforgalom-Szálloda Szakirány
2015

Hallgatói nyilatkozat a szakdolgozat leadásához

Alulírott..... FÉKLI KITT .....

a Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar

TURIZMUS VENDÉGLÁTÁS.....szakos...

IDEGENFORGALOM
RAJZOK.....szakirányos NAPPALI tagozatos hallgatója nyilatkozom, hogy

a GYÓGYTURIZMUS SZEREPE A HAZAI IDEGENFORGALOMBAN
AZON RÉGIK ÉTERESEN ÉS A ÚJOK MÓDOS GYÓGYULÉSEN
ÜLLÉKÉSEN.....

címmel bírálatra és védésre beadott szakdolgozat saját munkám eredménye, amelynek elkészítése során a felhasznált irodalmat a szerzői jogi szabályoknak megfelelően kezeltem (a szükséges lábjegyzet / végjegyzet hivatkozásokat, valamint az ábrák hivatkozását megfelelően helyeztem el).

Budapest, 2015..... DECEMBER hónap .....14..... nap

Fékl. Kitt
hallgató aláírása

IGAZOLÁS

Szakdolgozati konzultációkról

A szakdolgozat címe: A FÜGYTURIZMUS SEREPE A HAZAI

IDEENYERZÉKALOMBAN AZON RÉZÜL EREZBEN ÉS A ROMBE'AN
FÜGYVIZEKI VÖLGYÉBEN

(A leadott szakdolgozat címének pontosan meg kell egyeznie az itt megadottal.)

Dátum	Téma	Alíírás
2015. 07.02.	Vázlat. Kutatási feladatok, úteme- zes.	Nagy Á.
2015. 09.08.	Szabványok kiértékelés az egészség-turiz- mus + Pnwor kutatás elmuoi	Nagy Á.
2015. 10.16.	Hivatkozások, rendszere. A TDN-ek serepe és feladatai.	Nagy Á.
2015. 11.23.	pozicionálás. SWOT. Adatok feldolgozása	Nagy Á.
2015. 12.12.	Beadás	Nagy Á.

(Minimum 3 alkalommal kell a konzulenssel egyeztetni. A dátum mellett szerepelnie kell, hogy miről volt szó az adott időpontban.)

Nyilatkozat

Igazolom, hogy JÉKLI KITT hallgató

(BA.....képzés TURIZMUSI VENDÉGLÁTÁS szak, IDEENYERZÉKALOMB.....specializáció;

.....IV.....évfolyam; NAPPALI.....tagozat)

a konzultációkon 5 alkalommal megjelent. Valamint igazolom, hogy a szakdolgozat általam látott legutolsó - értelemszerűen nem a végső, a hallgató által leadni kívánt - változata a még javasolt kisebb változtatásokat figyelembe nem véve, kielégíti egy szakdolgozattal szemben támasztott formai és tartalmi követelményeket.

Budapest, 2015. 12. 14. ....

.....Nagy Á......
Belső konzulens aláírása
DR NAGY ADRIENNE

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
1.1 A témaválasztás indoklása	2
1.2 Kutatási célok meghatározása.....	2
1.3 A kutatás módszertana	3
1.4 A dolgozat felépítése	3
2.A hazai gyógyturizmus	4
2.1 A gyógyturizmus fogalma, a gyógy- és egészségturizmus közötti kapcsolat.....	4
2.2 A gyógyturizmus hazai alakulása (történeti áttekintés).....	8
3. A gyógyturizmus szerepe Magyarországon	11
3.1 A magyarországi gyógyvizek, víztípusok.....	11
3.2 A gyógyturizmus jelentősége Magyarországon.....	12
4. A gyógyturizmus kialakulása és helyzete napjainkban Egerben	14
5. Eger turisztikai statisztikái 2014-ben	18
6. Gyógyvizek Völgye: Hazánk legfiatalabb gyógyturisztikai klasztere	21
7. Turizmus desztináció menedzsment Egerben és a Gyógyvizek Völgyében	25
7.1 A térség turizmusának pozicionálása.....	25
7.2 A TDM jelentősége a turizmusban	27
7.3 TDM fejlesztések az elmúlt évtizedben Egerben és a Gyógyvizek Völgyében	29
7.3.1 Eger Térsége TDM (Csillagvidék)	30
7.3.2 Eger Helyi TDM	34
7.3.3 Gyógyvizek Völgye TDM	35
7.4 Versenyképesség-elemzés a hazai gyógyturizmuson belül	38
8. Összefoglalás	52
Melléklet	54
Ábrajegyzék	60
Irodalomjegyzék	61

1. Bevezetés

1.1 A témaválasztás indoklása

A gyógyvizet immáron évezredek óta használják különböző betegségek kezelésére, már az ókori rómaiak is ismerték a termálvíz jótékony hatásait. Napjainkban a társadalmi és életmódbeli változások következtében a gyógyfürdők egyre inkább keresettek, hiszen a stresszel teli életmód révén megnövekedett a kikapcsolódás és pihenés iránti igény, valamint nőtt az egészségtudatos életmód jelentősége. Hazánk turizmusában a gyógyfürdők kiemelt szerepet játszanak, hiszen kiváló minőségű és nagy számú termálforrással és egyéb gyógyhellyel rendelkezünk.

Dolgozatomban Eger és környékének gyógyturizmusát mutatom be. A térség születésem óta közel áll hozzám, hiszen itt nőttem fel, ezért helyismeret és személyes motiváció birtokában egyaránt vállalkoztam a téma feldolgozására. Eger és környéke több száz éves fürdőkultúrára tekint vissza, amit az elmúlt évtizedek fejlesztései tovább erősítettek. A térség rendkívül változatos, az országban egyedülálló jelentőségű egészségügyi szolgáltatásokat kínál az ide látogatóknak. Dolgozatomban ennek a gyógyturisztikai szempontból rendkívül jelentős térségnek az adottságait, illetve lehetőségeit mutatom be.

1.2 Kutatási célok meghatározása

Dolgozatomban az alábbi célkitűzéseket határoztam meg:

1. Eger és a Gyógyvizek Völgyének piaci pozicionálása.
2. Eger és a Gyógyvizek Völgyének versenyképesség elemzése a hazai gyógyturizmuson belül.
3. TDM fejlesztések irányának kijelölése (infrastruktúra, szolgáltatásfejlesztés, kommunikáció).

A fentiek megvalósítása érdekében Egert és a Gyógyvizek Völgyét mint komplex gyógyrégiót tekintem, amely közös kínálati palettával rendelkezik a gyógyturizmus terén.

A szakirodalmi áttekintés mellett törekszem a már megvalósult fejlesztések rendszerezésére, valamint saját javaslataim megfogalmazására. A térség komplex TDM szempontú kezelésének már jelenleg is vannak hagyományai, előremutató törekvései, ugyanakkor kifejezetten gyógyturisztikai szempontú közös desztináció

menedzsment létét nem tapasztaltam, ezért úgy vélem, hogy hiánypótló lehet az ilyen megközelítésű feldolgozás.

1.3 A kutatás módszertana

Dolgozatomban a szekunder kutatás módszerét választottam, mivel a régióban már több szinten folyik turizmus desztináció menedzsment tevékenység, így ennek eredményeire célszerű építeni. A szekunder kutatáshoz a KSH, valamint a helyi hivatalok által publikált statisztikai adatokat használtam fel, valamint a helyi és regionális TDM szervezetek összegzéseit, statisztikáit, célkitűzéseit.

Az alábbiakban tehát ezeknek a már meglévő eredményeknek az összegyűjtését, rendszerezését tűztem ki célul. Törekedtem arra, hogy a gyógyturizmus és a desztináció menedzsment különböző vonatkozásait egyaránt feltárjam, és a két terület ötvözésével fogalmazzam meg saját következtetéseimet, javaslataimat.

1.4 A dolgozat felépítése

Elsőként áttekintem a szakirodalmi háttérrel, a hazai gyógyturizmus jellemzőit és a gyógyturizmus különböző ágazatait. Ezt követően ismertetem a hazai turizmusfejlesztési stratégia gyógyturizmusra vonatkozó részleteit.

A következőkben bemutatom Eger és a Gyógyvizek Völgye jellemzőit, sajátosságait, különös tekintettel a gyógyturisztikai vonatkozásokra.

A második részében törekszem a térség piaci pozicionálására és ismertetem az elmúlt évtizedekben megvalósult TDM fejlesztéseket, amelyek mint komplex turisztikai terméket igyekeznek promotálni a térséget a látogatók körében.

Végezetül megfogalmazom saját javaslataimat, melyek révén a térség turizmusa véleményem szerint tovább erősödhet, különösen a gyógyturizmus szempontjából.

2.A hazai gyógyturizmus

2.1 A gyógyturizmus fogalma, a gyógy- és egészségturizmus közötti kapcsolat

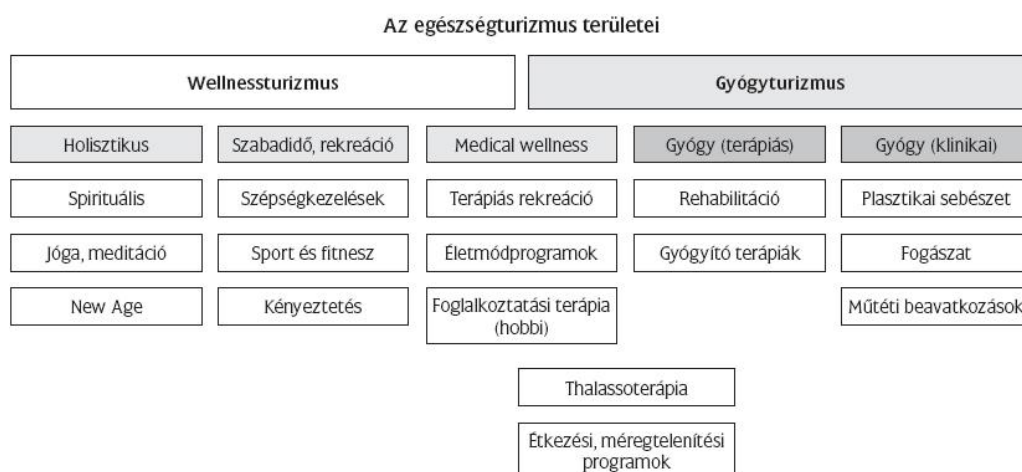
Az egészségturizmus meghatározása a szakirodalomban nem egységes, mivel a különböző kultúrkörökben, országok szintjén más-más területekre helyeződik a hangsúly az egészséggel kapcsolatos utazások vonatkozásában. (Sziva, 2011)

Az Országos Egészségturisztikai Fejlesztési Stratégia meghatározása szerint:

„Az egészségturizmus a gyógy- és wellness turizmust átfogó fogalom, a turizmusnak azon területét jelenti, ahol a turista utazásának fő motivációja az egészségi állapotának javítása és/vagy megőrzése, tehát a gyógyulás és/vagy a megelőzés, és ennek megfelelően a célterületen tartózkodása alatt igénybe is vesz egészségturisztikai szolgáltatás(oka)t.” (OEFS, 2007. p. 10.)

Az egészségturizmuson belül tehát két szektor különböztethető meg: a gyógyturizmus és a wellness turizmus, amelyek eltérő motivációjú igények kielégítését szolgálják, más-más eszközökkel. (Smith, Puczkó, 2010)

A fentiekben túl egyre inkább elterjedőben van egy új irányzat, az úgynevezett medical-wellness, melynek lényege az egészségturisztikai szolgáltatók, vállalkozások orientálódásában jelentkezik. E turisztikai ág hazánkban főként a német-magyar együttműködésnek köszönhetően terjedt el, így jellemző rá az elsődleges küldő piac igényeihez való igazodás.

1.ábra: Az egészségturizmus területei (forrás: Smith, Puczkó, 2010)

A gyógyturizmus célcsoportjában a krónikus betegség(ek)ben szenvedő, vagy fájdalma enyhítésére vágyó vendégek szerepelnek, akiknek elsődleges turisztikai motivációja a gyógyulás, a rehabilitáció. Ezek a (nem sürgősségi ellátásra szoruló) beteg emberek főként különféle egészségügyi kezeléseket igényelnek turisztikai célú utazásaik során, emellett pedig szabadidejükben egyéb turisztikai szolgáltatásokat is igénybe vesznek. A gyógyturisztikai szolgáltatások finanszírozása gyakran egészségbiztosító által történik, orvosi rendelvényre, de jellemző a saját, vagy magánbiztosítók általi finanszírozás is. (OEFS, 2007)

A gyógyturizmuson belül két további altípus különíthető el: a hagyományos gyógy tényezőkre épülő (ún. terápiás) gyógyturizmus, valamint az egészségügyi (klinikai) gyógyturizmus. A terápiás gyógyturizmus jellemzője, hogy valamilyen természeti gyógy tényezőre (például gyógyvíz, gyógybarlang, mikroklíma, gyógyiszap, mofetta) épül. A hangsúly a gyógyászati szolgáltatásokra helyeződik, az általános turisztikai szolgáltatások és vonzerők csupán kiegészítő jelleggel jelennek meg. Európában nagy hagyománya van a gyógyvízre és egyéb természetes gyógy tényezőkre (iszapra, tengervízre) épülő kúráknak, amelyek rendkívül népszerűek.

Az egészségügyi turizmus körébe tartoznak mindazok az utazások, melyek során az utazó valamilyen egészségügyi beavatkozáson (például ortopédiai, kardiológiai kezeléson) vesz részt, saját döntéséből. Elsősorban a hagyományos orvostudomány kezeléseire tartoznak ide, de kiegészíthetők alternatív és terápiás módszerek is. A klinikai turizmus résztvevői lehetnek fekvő- és járóbetegek egyaránt.

A gyógyturizmusban egyre inkább megfigyelhető az orvosilag elrendelt és ellenőrzött programok bővülése, például a balneoterápiás és fizioterápiás hagyományos módszerek kiegészülnek étkezési és életmód-tanácsadással, valamint kulturális programokkal is. (Sziva, 2011)

A wellness turizmus célcsoportját olyan egészséges vendégek alkotják, akiknek fő célja az egészségmegőrzés, a feltöltődés, kényeztetés, a különféle „beauty” szolgáltatások igénybe vétele. A vendégek jellemzően saját finanszírozásból, vagy magán biztosítók által veszik igénybe az egészségügyi elemeket is tartalmazó turisztikai szolgáltatáscsomagokat. A wellness programokon való önkéntes részvételt sokszor valamilyen konkrét egészségügyi probléma megoldása motiválja. A wellness szolgáltatók vendégeik számára vonzó környezetben, szórakoztató módon kínálják komplex egészség-megőrzési, prevenciós programjaikat, emellett pedig lehetőséget biztosíthatnak az egészséggel

kapcsolatos tudás megszerzésére is. A szolgáltatások igénybe vevői az egészséget átfogóan értelmezik (mentális, fizikai, biológiai értelemben egyaránt), a cél tehát ezek összhangjának megteremtése, megőrzése. Jellemző az ágazaton belüli specializáció, a különböző wellness profilok kialakulása. (OEFS, 2007)

A wellness tehát egyfajta holisztikus értelemben vett testi, lelki és szellemi egészség megteremtését szolgáló életstílus; a hétköznapi életben is érvényesülő életfilozófia, amely együtt jár a betegségek megelőzésével (prevencióval), az egyéni harmónia kialakításával, valamint az életöröm érzésével egyaránt. A wellness életstílus képviselőinek nem csupán a passzív pihenés és menekülés a célja, hanem aktívan tesznek az egészségük érdekében mozgással, egészséges táplálkozással, relaxációval, a kényeztetés révén. A kiteljesedést különféle életmód-programok is szolgálják, például stressz kezelési és mentálhigiéniai kurzusokon, az egészséges táplálkozással összefüggő gasztronómiai programokon való részvétel.

A wellness turizmusban a fizikai állapot és állóképesség javítása, illetve a testi-lelki harmónia megteremtése vonzó egységet alkot más (kulturális, vagy természeti) turisztikai programelemekkel. Ennek megfelelően új trendek alakultak ki a wellness turizmuson belül az innováció és a hely adottságainak (lokáció) kihasználása révén, amelyekben nagy hangsúlyt fektetnek az élményre, melyben az autentikus, helyi kezelések játszanak kiemelt szerepet. Ilyen trendek például az „alpesi wellness”, mely a hegy- és tóvidéki klíma jólléti hatásain alapszik; a fitoterápia; vinoterápia; a fürdő-szálloda sajátos, különleges atmoszférája. Emellett olyan új trendek is megjelentek, melyek speciális célcsoportok igényeit hivatottak kiszolgálni, például férfiszegmens; a fiatalok (Y generáció); a többgenerációs családok; az anya-lánya, illetve az anyababa szegmens; vagy az X generáció. (Sziva, 2011)

Az újonnan kialakult medical wellness célcsoportját a betegségekben szenvedő és/vagy betegséget orvos-szakmai alapon megelőzni kívánó vendégek alkotják. Az egészségturizmusnak ez a területe nem tekinthető külön ágának, hanem a gyógy- és a wellness turizmus ötvözete, metszete; amely egyesíti az orvostudományt és a wellness, és ezzel irányt mutat a jövőbeni wellness- és egészségügyi szektor fejlődésének. A medical wellness szemléletében kiemelt figyelmet kap a vendégek előzetes állapotfelmérése, és az ennek megfelelően leginkább ajánlott személyre szabott szolgáltatások. (OEFS, 2007)

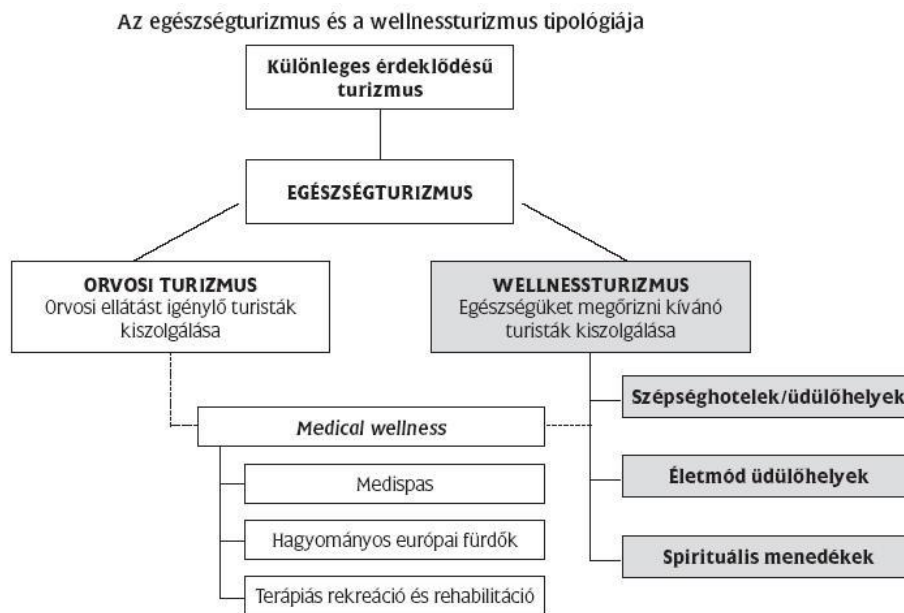
A medical wellness körében olyan tudományosan igazolt, orvosi eljárásokat tartalmazó szolgáltatások jelennek meg, amelyek az életminőség és a szubjektív egészségérzet tartós javulását segítik elő preventív szemléletben, valamint az egészségtudatos életforma támogatását szorgalmazzák. A hagyományos wellness szolgáltatásokhoz képest lényegesen nagyobb jelentősége van az orvosi kontrollnak és a programozottnak, hiszen a diagnosztikát orvosilag felállított gyógyító terápiák (például fizio- és balneoterápiák), valamint az életmódváltást segítő olyan programok követik, amelyek a wellness holisztikus szemléletében kapnak helyet (pszichológiai tanácsadás, személyre szabott mozgás- és étrendprogramok, rekreációs eljárások). (Sziva, 2011)

Az egészségturizmuson belül tehát világosan elkülöníthető részterületet alkot a gyógyturizmus és az egészségturizmus, ahogyan elméleti különbség mutatkozik a „gyógyítás”, illetve a „betegség”, valamint a „wellness” fogalma között is. Ennek alapján gyógyulást és wellnesst kereső turisták, valamint az igényeiket kielégíteni igyekvő szolgáltatók is jól megkülönböztethetők. A wellness turizmuson belül a keresleti oldal igényei szerint három további kategória különböztethető meg:

- szépségközpontú, vagy szépség-hotelek/üdülőhelyek (Beauty Spa Hotels/Resorts)
- életmód üdülőhelyek (Lifestyle Resorts)
- spirituális menedékhelyek (Spiritual Retreats)

A „medical wellness” turizmuson belül szintén három további típusú szolgáltató különböztethető el:

- a „medispa” típusú gyógyfürdők, ahol a gyógykezelés mellett kiegészítő kezelésekkel is foglalkoznak (például botoxkezelés, zsírleszívás) és ahol elmosódik a határvonal a valódi gyógyítás és korrekciós szépségügyi beavatkozások között;
- a hagyományos európai fürdők, ahol a balneoterápia a hagyományos orvoslás részét képezi, így egészségbiztosítási támogatásban részesül, és testi bajban szenvedő betegeket is fogadnak;
- a terápiás rekreáció/terápiás rehabilitáció létesítményei, ahol a súlyos betegségben, szenvedélybetegségben és egyéb pszichológiai rendellenességben szenvedők részére nyújtanak holisztikus és alternatív wellnessterápiát és tanácsadást. (Voigt, Laing, 2011)

2.ábra: Az egészségturizmus és a wellness turizmus tipológiája
(forrás: Voigt, Laing, 2011)

2.2 A gyógyturizmus hazai alakulása (történeti áttekintés)

Az egészségturizmus különböző ágazatai napjainkban világszerte keresett turisztikai termékek. Egyes országos tradicionális egészségturisztikai desztinációnak számítanak, más területek csupán a keresleti trendeket felismerve kapcsolódtak be az egészségturizmus valamelyik válfajába. A turisztikai trendek alapján azok az országok, amelyekben évszázados – vagy akár évezredek – hagyományai vannak az egészségturizmusnak, ezen adottságaikat örökségként kezelve versenyelőnyre tehetnek szert. (Jandala és Mtsai, 2011)

A magyar egészségturizmus rendkívül nagy hagyományokra tekint vissza. Az első fürdőket hazánk területén az ókori rómaiak építették. (Szűcs, 2005) A római fürdőkultúra a világörökség része, amely ma is élő és meghatározza korunk fürdőkultúráját. A középkor első szakaszában (Kr. u. V.–X. sz.) Európában különböző okokból hanyatlásnak indult a fürdőkultúra. A népvándorlás pusztítása, a városi csatornázás hiánya, valamint a fürdésről kialakított közkeletű nézetek egyaránt szerepet játszottak a hanyatlásban. A fürdőépítés a kedvezőtlen feltételek és a kereslet hiányában egyaránt megrekedt. A kora középkorban ugyanis úgy gondolták, hogy a fürdés elpuhítja az embert, és az attól való tartózkodás ugyanúgy erénynek számított, mint például a böjt. A fürdésnek tudták be a meddőség és más betegségek

kialakulását. Állítólag Szent Ágoston (354–430) úgy tartotta, hogy havi egyszeri fürdőzés elegendő. Ebben az időszakban az emberek nem fürödtek kétheti, havi egy alkalomnál sűrűbben. (Jandala és Mtsai, 2011)

Hazánkban az Árpád-házi királyok uralkodása, valamint az azt követő évszázadok során egyaránt virágzott a fürdőkultúra. (Szűcs, 2005)

A feudalizmus érett szakaszában, a XI. századtól kezdve a keresztes hadjáratok, valamint a török hódoltság hatására ismét elterjedt a fürdők, fürdőházak divatja, a felvilágosodás pedig teljes mértékben megváltoztatta az egészségről, orvoslásról és a higiéniaról alkotott képet. A XVII–XVIII. század fordulójától kezdődően már új módszerekkel, minden korábbinál hatékonyabban voltak képesek vizsgálni a víz ásványtartalmát, így új lendületet kapott a hidroterápia: közkedvelté vált az ivókúra, és átalakult a gyógyfürdők addig kialakult rangsora. (Jandala és Mtsai, 2011)

A XX. századra Budapest jelentős fürdővárossá vált, 1937-ben a Nemzetközi Termál- és Gyógyfürdők Szövetségének (FITEC) első ülését Budapesten tartották, a világ 36 országának részvételével. A világháborúk ugyan komoly károkat okoztak a fürdőkben, de az 1960-as években új lendületet vett a fejlesztés, melynek keretében számos új fürdő, uszoda és strand létesült hazánkban, illetve számos régi fürdőt felújítottak. Az 1970-es években az ENSZ által létrehozott „Thermal Project” intézet is a fürdőfejlesztést segítette elő. 2001-ben a Széchenyi Terv révén tovább folytatódott a fejlesztés, számos gyógyfürdőt újítottak fel, illetve újakat is létesítettek. (Szűcs, 2005)

Hazánk turisztikai kínálatában a legjelentősebb beruházások az elmúlt évtizedben az egészségturizmusban (fürdők/élményparkok, wellness/gyógy szállodák) és a turisztikai vonzerőfejlesztésben valósultak meg. A fejlesztések jelentős hányadát támogatta az állam, illetve az önkormányzatok, de jelentős az Európai Unió támogatás is. Az Állami Számvevőszék 2008-as vizsgálatában ezeknek a fejlesztéseknek a hatékonyságát igyekeztek feltárni. Eszerint az önkormányzati egészségturisztikai beruházások kivitelezési ideje átlagosan 11,7 hónapot vett igénybe. A beruházások becsült import hányada kb. 30-35 %-os volt, ami minimálisan magasabb, mint az építőipar átlagos importhányada. A generálkivitelező – egy beruházás kivételével – hazai cég, többségében megyei/régióbeli vállalkozás volt, és a kivitelezők is jellemzően régióbeli, vagy helyi cégek voltak. Mindez azért lényeges, mert a hazai (különösen a régióbeli és helyi) építőipari vállalkozások részvétele a beruházásokban pozitívan befolyásolja a

beruházások jövedelem multiplikátor hatását, kisebb a jövedelem elszivárgás, a beruházási érték nagyobb hányada marad a régióban és helyben, ami a helyi adóbefizetésben is megmutatkozik.

A vizsgálatban a turisztikai fejlesztések beruházási piacon jelentkező hatásait két területen vizsgálták: közvetlen és közvetett hatások (turisztikai beruházásokat ösztönző (közvetett és tovaryűrűző) irányából.

A közvetett hatások vonatkozásában megállapítható, hogy a vizsgált 10, összesen 12,5 milliárd Ft beruházási értékű turisztikai fejlesztés összesen 18,7 milliárd többlet turisztikai beruházást indukált. Az egyes projektekhez nyújtott támogatás összege alapján tehát 100,- Ft turisztikai támogatás összességében 664,- Ft beruházási értéket indukált, ami rendkívül jó arány.

Az egy munkahelyre jutó beruházási költség nagyobb fürdők/élményfürdők esetében 30 millió Ft körül alakul, a nagyobb kapacitású szállodák vonatkozó fajlagos mutatója 36-43 millió Ft, a két kisebb szálloda esetében pedig 15-19 millió Ft. A szállodai munkahelyek létesítéséhez 3-9 millió Ft, a fürdők esetében 14-33 millió Ft közötti támogatást vettek igénybe a beruházók. A fürdők munkahelyteremtő hatása a beruházás magas tőkeigénye miatt tehát relatíve alacsonynak számít. (ÁSZ, 2008)

3. A gyógyturizmus szerepe Magyarországon

3.1 A magyarországi gyógyvizek, víztípusok

Hazánk egyik legjelentősebb turisztikai potenciálja – a Balaton és Budapest mellett – a hazai gyógyvizek vonzerejében rejlik.

„Magyarország bővelkedik termálforrásokkal (és más természetes gyógytényezőkkel is): 1.300 termálforrásával, 62 gyógyfürdőjével, öt gyógybarlangjával, öt gyógyiszapjával, egy gyógygázforrásával és 222 minősített ásvány- vagy 197 gyógyforrásával Magyarország a termálfürdő-iparban Japánnal, Olaszországgal, Franciaországgal, Izlanddal és Németországgal versenyez. A kedvező természeti ellátottság ellenére azonban ezek a források alulhasználtak.” (DDRFÜ, 2008, p. 3.)

A kiváló természeti adottságok hazánk teljes területén, minden turisztikai régióban megtalálhatók, kihasználtságuk azonban rendkívül eltérő. Az elmúlt években, évtizedekben azonban számos fejlesztésre találunk példát, amelyek a gyógy- és egészségturizmus lehetőségeit hivatottak növelni.

Hazánk kiemelkedően jelentős természeti potenciállal rendelkezik az egészségturisztikai adottságok szempontjából. Ezek a természeti értékek a következők:

Termálvíz: Hazánk világviszonylatban az első öt, termálvízben leginkább gazdag ország közé tartozik, az ország területének több mint 80%-án termálvíz tárható fel, amely mind hőmérsékletben, mind vízminőségben, mind gyógyhatás szempontjából is rendkívül változatos.

Klíma: Meghatározó jelentőséggel bír hazánk gyógy- és termálkincsekben gazdag területein. A minősített gyógybarlangokban a levegő ionösszetétele, a pormentesség, a sugárzások, a jelenlevő gombák anyagcseréje, a megnyugtatóan ingerszegény környezet jelent kiemelkedő gyógytényezőt; a klimatikus gyógyhelyeken pedig a hegyvidéki levegő kedvez a légzőszervi problémák, allergia, pajzsmirigybetegségek, a pszichés kimerülésben szenvedők gyógyításában.

Mofetta: Mátraderecskén található az ország egyetlen szén-dioxid szárazfürdője, amely a benne szintén gyógykoncentrációban fellelhető radontartalommal különlegesen hatásos elsősorban végtagi keringési zavarokban, valamint a szív- és

általános keringési betegségek, magas vérnyomás, cukorbetegség érszövődményei, súlyos érrendszeri érintettséggel járó autoimmun-betegségek kezelésében.

Gyógyiszap: A gyógyiszap hazánkban mindössze 5 helyen fellelhető kincsünk, melyek különböző hatással rendelkeznek: átmelegítő, merevségoldó, vérbőséget okozó, fájdalomcsillapító hatásokkal. Főként gerincproblémák, sportsérülések esetében alkalmazható, valamint elősegíti az anyagcserét, élénkíti a mirigyműködést, megnyugtatja az idegrendszert, és a sejtműködést a gyógyulás irányába befolyásolja. Az egészségtudatos szemléletmód és az egészséges életmód felértékelődése és elterjedése révén világszerte tapasztalható az egészségturizmus turizmuson belüli térhódítása, gyors növekedése figyelhető meg, ami a kereslet-növekedésnél nagyobb tempójú beruházásokkal párosul, növelve a piaci versenyt. (OEFS, 2007)

3.2 A gyógyturizmus jelentősége Magyarországon

„Magyarország egyike a nemzetközileg elismert, hagyományos gyógyturisztikai desztinációknak. A gyógyvizekben való páratlan gazdagság miatt az egészségturizmus képviseli az ország egyik legfontosabb turisztikai vonzerejét.”
(Szűcs, 2005, p. 46.)

Az egyes regionális operatív programokban is megjelentek ezek a célkitűzések, a régiók többségében hangsúlyosan megjelenítik az alágazat helyét, ám más régiók – az adottságok nem köthetőek szorosan az egészségturizmushoz, különböző okokból nem az egészségturizmusra helyezik a fejlesztésekkel kapcsolatos súlypontokat, így az alágazat nem is jelenik meg markánsan a fejlesztendő területek között.

Az egyes régiókban megjelenő, egészségturizmussal összefüggő célok a következők:

Dél-Alföld régió: ebben a regionális turizmusfejlesztési stratégiában az egészségturizmus (gyógy- és termálturizmus) az elsődleges turizmusfejlesztési prioritási pont. A stratégia nagyban épít a gyógyhatású termálvízen alapuló, speciális egészségügyi ellátásra, a gyógyhatású termékek előállítására és a forgalmazására épülő integrált gyógyturizmus fejlesztésre. A régió operatív programjában megfogalmazott intézkedések illeszkednek a Geo-Termál programhoz is, amelynek célja a régió termálvizeinek többlépcsős, tudatos hasznosítása.

Észak-Alföld régió: A turizmusfejlesztési stratégia programjai közt prioritásként jelenik meg a vonzerő és attrakciófejlesztés, melyben jelentőséget nyer az

egészségturizmus is. A stratégia lényeges elemei: kapcsolatépítés az egészségüggyel, modern fejlesztési stratégia kialakítása, fedett fürdő létesítésének támogatása, gyógyfürdő-korszerűsítés és kórházakhoz kapcsolt egészségturisztikai centrumok, a gyógyturizmus centrumaihoz kötődő rehabilitációs, fizioterápiás és rekreációs központok fejlesztése, komplex egészségturisztikai csomagok kialakítása.

Észak-Magyarország régió: A régió turizmusfejlesztési stratégiájának egészségturisztikai programjában szerepel egy egészségturisztikai klaszter létrehozása, gyógyászati és prevenciók egészségmegőrző központok kialakítása (kiemelt fontosságú: klimatikus), élmény- és sportjellegű erősítő beruházások, gyógyászati és prevenciók profilokhoz kötődő minőségi szálláshelyfejlesztés, wellness szolgáltatások és innovációk támogatása, szakirányú humán erőforrás fejlesztés is.

Közép-Magyarország régió: Ebben a stratégiában nagy hangsúly szerepel a komplexitáson, a különböző tényezők együttes kezelésén, valamint a turizmus és szabadidő gazdaság szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi fejlesztésén, a jelentős kulturális-, örökség-, gyógyvíz- és termálvízkincsünkre épülő turizmus fejlesztésén, az üzleti turizmust, a gasztronómiára és borkultúrára épülő fejlesztéseken. Kiemelt fejlesztési irány a termálgyűrű létrehozása a főváros körül.

Közép-Dunántúl régió: A stratégiában nem fő prioritási pont az egészségturizmus, ám a célrendszerben vizek hasznosítása címszó alatt említik az arculat meghatározó programok között.

Összességében tehát az egészségturizmus (és persze a turizmus többi területe is) kiemelkedő hatással van az ilyen céllal utazók életminőségére. Hatásai mérhetők és felhasználhatók a fejlesztések irányának meghatározásakor. Az egészségturizmus számos munkahelyet teremt, a szezonális hatásoktól viszonylag független, így kiválóan alkalmas a vidékfejlesztési célkitűzések megvalósítására, a vidék értékeinek megtartására. (OEFS, 2007)

4. A gyógyturizmus kialakulása és helyzete napjainkban Egerben

A város melletti meleg vizű tavat már az ősidők óta használták fürdőzésre, ám a karthauzi szerzeteseké az érdem, hogy az első fürdőházat megemlítették. Az első említés fürdő létezéséről Egerben 1448-ból származik, Balneum Carhusinensium néven működött itt fürdő. A szerzetesek II. Miklós egri püspöktől kaptak területet Eger közvetlen közelében, Felsőtárkányban a „Segedelem völgyében”, de Eger városában is voltak ingatlanaik. Megélhetőségüket a vízimalom és a közelében található fürdő biztosította. A levéltári kutatások szerint az első egri fürdőház az 1440-es években éppen a mostani gyógyfürdő épületének a helyén állt. Egy 1495-ből származó feljegyzés szerint Bakócz Tamás egri püspök javíttatta a fürdő épületét és tetőzetét, így valószínűsíthető, hogy a fürdő püspöki vagyona került ebben az időben, és 1914-ig az is maradt. Bizonyos, hogy a fürdő elsődleges célja már ebben a korban a gyógyítás volt.

A török kor szintén kedvezett a város fürdőkultúrájának, hiszen a mohamedánok vallási kultúrájához hozzá tartozott a fürdőzés, és minden olyan helyen, ahol huzamosabb ideig tartózkodtak (Egerben például 91 évig) fürdőket építettek. A városi török fürdők között két típus szerepel: a hévizes fürdő (ilidzsa, vagy kaplidzsa), valamint a gőzfürdő (hamam). Egerben mindkét típus megtalálható. Evlia Cselebi híres török utazó beszámolója szerint 1664–1665-ben Egerben három fürdő is működött: egy a férfiaknak, egy az asszonyoknak, a harmadik pedig az álatoknak. Ugyancsak ő jegyezte fel az egri fürdők gyógyászati jelentőségét is elsőként: a rühesség és a vérhaj kezelésére való alkalmasságát említette meg. A fürdők vélhetően az egykori karthauzi fürdő környékén állhattak, ezért is nevezték el a közelben álló városkaput „Ilidzse kapu”-nak, vagyis hévízi kapunak. A 17. századi német és olasz, a város távlati képét ábrázoló rézkarcokon is szerepelnek a fürdők. (Sugár, 1964)

A jelenleg is működő egri Török Fürdő központi medencéjét Arnaut pasa építette 1617-ben. (www.eger.hu) A fürdő tehát nem sokkal a város elfoglalása után létesült, a karthauzi fürdőház átépítésével. A 17. századi rajzokon szerepel a négyzetes alapú, kerek kupolával fedett fürdőépület a jelenlegi török fürdő helyén. A többször átépített épület a török alapokon nyugszik, benne a tipikus török nyolcszögletű fürdőmedencével. Egy másik – ma már nem létező – fürdő a mai

uszoda épülete mellett állt, szintén kerek kupolával. Valószínűleg ez lehetett a női fürdő. Az állatok fürdője a jelenlegi fürdő épülete mellett található strandmedence helyén található meleg vizű tó volt. (Feljegyzések szerint az egeri püspök és érsek még a törökök kiűzése után is, egészen a 19. század közepéig használta a tavat állatai fürdetésére.) A meleg vizű fürdőkön kívül két gőzfürdő is működött a városban. Mivel a hévizek a városfalon kívül helyezkedtek el, ezért szükség volt a falakkal védett területen is fürdő létesítésére. A Kalmet (Rác) kapu környékén működött az egyik, kisméretű gőzfürdő, amelynek a török kiűzése után már nem maradt nyoma. A másik jelentősebb hamam Valide Szultána gőzfürdője volt, a mai Dózsa György téren található hatkamrás, kupolás fürdő. (Sugár, 1964)

A gőzfürdő maradványait bemutató kiállítóteret 2014-ben adták át a nagyközönségnek. (www.szuperinfo.hu/eger24)

Eger belvárosában gyengén radioaktív, radon tartalmú források fakadnak, melyek a termálfürdő egyes medencéit is táplálják. A Török Fürdőt és a Markhot Ferenc Kórház Reumatológiai osztályának Gyógyfürdőjét közös forrás táplálja, melynek vize elismert gyógyvíz.

A langyos, 30 fok körüli hőmérsékletű, radon tartalmú gyógyvíz kiváló eredménnyel alkalmazható autoimmun sokízületi gyulladással járó betegségek, degeneratív ízületi betegségek kezelésére, valamint baleseti és ortopédiai műtéteket követő rehabilitációra, emellett pedig fájdalomcsökkentő és gyulladáscsökkentő hatású. Hőmérséklete révén alkalmas gyógyvízben történő tornára, ami elősegíti a gerinc és az ízületek mozgásának javítását, a fájdalomcsökkentést, továbbá jótékony hatású ortopédiai műtétek és balesetek utáni utókezelésre is. A gyulladáscsökkentő hatású vízben vett fürdőkúra javítja a psoriasisos bőrelváltozásokat is, továbbá alkalmas a neuritisek, degeneratív gerinc elváltozások és az arthrosisos elváltozások kezelésére is. A gyógyvíz hatékonyságát orvosi vizsgálatok is igazolják: a krónikus derékfájdalom és térdízületi arthrosis miatt kezelt betegek fájdalmai, ízületi mozgásai és életminősége a fürdőkúrát követően jelentősen javult, és ez a jótékony hatás a kúra befejezése után három hónappal is kimutatható volt. A Markhot Ferenc Kórház Gyógyfürdőjének vize elsősorban a gyulladással járó reumatológiai betegségeknek, neuritisek, ortopédiai és baleseti utókezelésre, psoriasis kezelésére ajánlott. (www.gyogyklaszter.hu)

A Török Fürdő jelenleg hat medencével, magas színvonalú wellness-és gyógyászati szolgáltatással várja látogatóit. A radon tartalmú gyógyvíz a medencék alját borító

kövek alatt tör fel három helyen: a Török-medence, a „Tükör medence” és a Pezsgő-fürdő medence alatt. Ezen kívül még három medence található az épületben, melyeket a mai kornak megfelelő élmenyelemekkel bővítettek. A fürdőben aromakabin, infrakabin, gőzfürdő és szauna is várja a felüdülni vágyó vendégeket. *„A masszázs kínálatban a szokásos frissítő, nyugtató és gyögy masszázsok mellett a tradicionális török hamam masszázsok is helyet kaptak. A hamam bepillantást enged a török kultúrába, és a hagyományos török megtisztulási szertartásba, mindemellett segíti a bőr megtisztulását és megszépülését, illetve a masszázs kellemesen ellazítja az izmokat.”* (<http://www.termalfurdo.hu/furdo/torok-furdo-eger-245> letöltve: 2015.nov. 13)

1.kép : Az egeri Török Fürdő Török-medencéje

A Török Fürdő szomszédságában elhelyezkedő Egeri Termálfürdő 12, részben fedett gyógyvizes medencéjében a radonos gyógyvízen kívül kénes termálvíz is található, mely a kopásos, degeneratív eredetű ízületi és gerinc betegségek gyógyítására is alkalmas. (www.eger.hu)

A kétezres évek elején felújított, korszerűsített egeri strandon hét medence található: úszó, gyermek, termál- és gyógyvízű medencék. A kedvelt, népszerű strandfürdő korszerűsítése során medence felújítások zajlottak, nyitott-fedett élmenyfürdőt alakítottak ki, EU konform játszótér készült, a kiegészítő sportolási lehetőségeket kiszolgáló pályák megújultak, és a fürdőhöz kapcsolódó kiszolgáló létesítmények is korszerűsödtek (Pl.: öltözőkabinok). (RMC, 2006)

Az egészségturizmus szempontjából jelentősnek számít még az egeri Hunguest Hotel Flóra***, amely a gyógyvízforrások központjában, a városi strand és a versenyuszoda közvetlen szomszédságában található, és a szállodával átellenben áll a felújított impozáns Török Fürdő. A vendégek a szálloda halljából közvetlenül és díjtalanul mehetnek át a városi termálfürdőbe, továbbá a strand fedett élmenyfürdőjének használata szintén ingyenes. A szálloda gyógyászati részlegén

komplex gyógykezelést nyújtanak a reumatikus és mozgásszervi bántalmak enyhítésére. Ezen kívül népszerű wellness testkezelések, fürdők, aroma-, lávaköves- és thai masszázsek gondoskodnak a vendégek testi és lelki feltöltődéséről. (<http://www.hunguesthotels.hu>)

Eger tehát rendkívül színes és változatos fürdőkultúrával rendelkezik, ugyanakkor a nagy történelmi hagyományok és a kulturális vonzerő mellett ez alig érvényesül. Az ide látogatók többsége jobban ismeri Eger történelmi jelentőségét, kulturális értékeit, gasztronómiai sajátosságait, mint az egyébként igen jelentős fürdőkultúrát.

A gazdag kulturális kincs tehát ebből a szempontból hátrányt is jelent, hiszen míg más fürdőhelyeket (Pl. Hévíz, Hajdúszoboszló) kifejezetten gyógyvizéről tartanak számon a köztudatban, addig Eger esetében ez kevésbé érvényesül, más tényezők elterelik a figyelmet a gazdag fürdőkultúráról.

5. Eger turisztikai statisztikái 2014-ben

Eger több szempontból a legdinamikusabban fejlődő városnak számít a turisztikai mutatószámok alapján. A Központi Statisztikai Hivatal 2014-re vonatkozó előzetes statisztikai adatai szerint a legnépszerűbb tíz település köre nem változott 2013-hoz képest, ám a tíz legnépszerűbb település közül a vendégéjszakák száma a legdinamikusabban Egerben emelkedett, 9,3%-kal. (egriugyek.hu)

Összesen 480 ezer napot töltöttek a városban a turisták, ami több mint 70 ezer nappal meghaladta az azt megelőző év vendégéjszaka számait. (eger.hu)

A legnépszerűbb magyarországi települések, 2014
(a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma és változása)

	Összes vendégforgalom			Belföldi vendégforgalom			Külföldi vendégforgalom		
	Település	Vendégéjszakák		Település	Vendégéjszakák		Település	Vendégéjszakák	
		száma	2014/2013		száma	2014/2013		száma	2014/2013
1.	Budapest	8 059 154	+3,1%	Budapest	923 221	+1,9%	Budapest	7 135 933	+3,2%
2.	Hévíz	982 760	-6,3%	Hajdúszoboszló	510 100	+4,8%	Hévíz	661 868	-7,3%
3.	Hajdúszoboszló	806 076	+7,5%	Siófok	489 453	+5,1%	Bük	405 818	+6,5%
4.	Siófok	700 611	+3,8%	Zalakaros	338 836	+9,9%	Hajdúszoboszló	295 976	+12,5%
5.	Bük	680 451	+3,7%	Hévíz	320 892	-4,0%	Sárvár	279 708	+1,5%
6.	Balatonfüred	543 801	+7,0%	Gyula	315 096	+12,0%	Balatonfüred	234 088	+0,5%
7.	Sárvár	453 159	-0,6%	Balatonfüred	309 713	+12,4%	Siófok	211 158	+0,9%
8.	Zalakaros	433 829	+5,4%	Sopron	297 170	+10,2%	Győr	173 519	-9,6%
9.	Sopron	381 537	+5,1%	Bük	274 633	-0,1%	Zamárdi	116 408	+6,0%
10.	Eger	374 709	+9,3%	Eger	263 383	+12,2%	Eger	111 326	+3,0%
11.	Gyula	353 489	+12,8%	Miskolc	257 496	+24,7%	Szeged	101 062	-2,4%
12.	Győr	340 296	+2,3%	Debrecen	217 567	+19,6%	Debrecen	97 067	+2,1%
13.	Miskolc	315 135	+21,4%	Visegrád	187 129	+12,8%	Zalakaros	94 993	-8,3%
14.	Debrecen	314 634	+13,6%	Szeged	182 126	+10,6%	Sopron	84 367	-9,7%
15.	Szeged	283 188	+5,6%	Sárvár	173 451	-4,0%	Hegykő	79 335	+2,9%
16.	Zamárdi	248 031	+11,3%	Győr	166 777	+18,6%	Kecskemét	67 471	+2,2%
17.	Pécs	214 027	-1,2%	Egerszalók	160 349	+14,6%	Mosonmagyaróvár	64 626	-7,0%
18.	Visegrád	210 213	+12,1%	Pécs	157 838	+2,4%	Tihany	61 430	+20,1%
19.	Egerszalók	185 644	+14,7%	Gyöngyös	133 059	+20,7%	Miskolc	57 639	+8,3%
20.	Balatonszemes	169 129	+3,2%	Balatonszemes	132 879	+2,8%	Pécs	56 189	-10,1%

Forrás: KSH előzetes adatok

1.táblázat: A legnépszerűbb magyarországi települések, 2014

(forrás: egriugyek.hu)

A fenti táblázatból jól látható, hogy a növekedés főként a belföldi vendégforgalom emelkedésének köszönhető, ugyanakkor a külföldi vendégéjszakák száma is növekedett. A statisztikákból az is kiderül, hogy főként a lengyel, cseh és szlovák vendégek forgalma emelkedett az előző évihez képest, így ezek a küldő piacok a város vendégforgalmának több mint felét teszik ki.

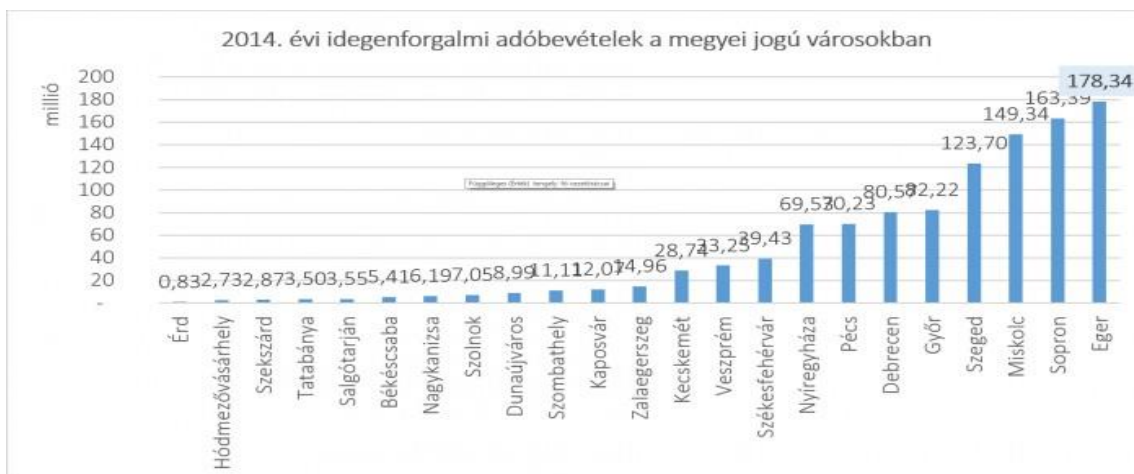
	Város	Küldő piac 1	Küldő piac 2	Küldő piac 3	A 3 küldő piac együttes részesedése a külföldi vendégéjek számából
1.	Budapest	Egyesült Királyság (9,4%; +9,8%)	Németország (8,5%; +1,9%)	Olaszország (7,6%; +1,8%)	25,5%
2.	Hévíz	Oroszország (36,8%; -1,9%)	Németország (31,4%; 11,6%)	Ausztria (12,6%; -9,6)	80,7%
3.	Bük	Csehország (33,3%;+17,7%)	Németország (27,5%; -2,9%)	Ausztria (25,9%; + 9,4%)	86,7%
4.	Hajdúszoboszló	Lengyelország (26,4%;+11,7%)	Németország (21,1%; -1,5%)	Románia (19,0%;+17,6%)	66,4%
5.	Sárvár	Csehország (40,8%; +4,5%)	Ausztria (30,8%; -1,5%)	Németország (10,0%, -6,0%)	81,86%
6.	Balatonfüred	Németország (39,2%; +6,7%)	Hollandia (15,4%; -15,0%)	Dánia (12,3%;+6,1%)	66,8%
7.	Siófok	Németország (36,6%; -1,4%)	Lengyelország (10,4%;+62,9%	Oroszország (10,0%;-27,8%)	57,0%
8.	Győr	Németország (46,2%; -16,6%)	Csehország (6,1%; +50,5%)	Ausztria (5,0%; 11,7%)	57,4%
9.	Zamárdi	Ausztria (43,6%; +0,6%)	Németország (15,7%;+22,2%	Belgium (14,8%;+6,4%)	74,1%
10.	Eger	Lengyelország (28,4%;+15,9%	Csehország (12,7%;+28,8%)	Szlovákia (12,3%;+44,3%)	53,5%

Megjegyzés: a zárójelben a részesedés a külföldi vendégéjszakák számából és a 2013/2014 változás. Forrás: KSH előzetes adatok

2.táblázat: A legtöbb külföldi vendégéjszakát regisztráló magyarországi települések fő küldő piacai (forrás: www.eгриugyek.hu, saját szerkesztés)

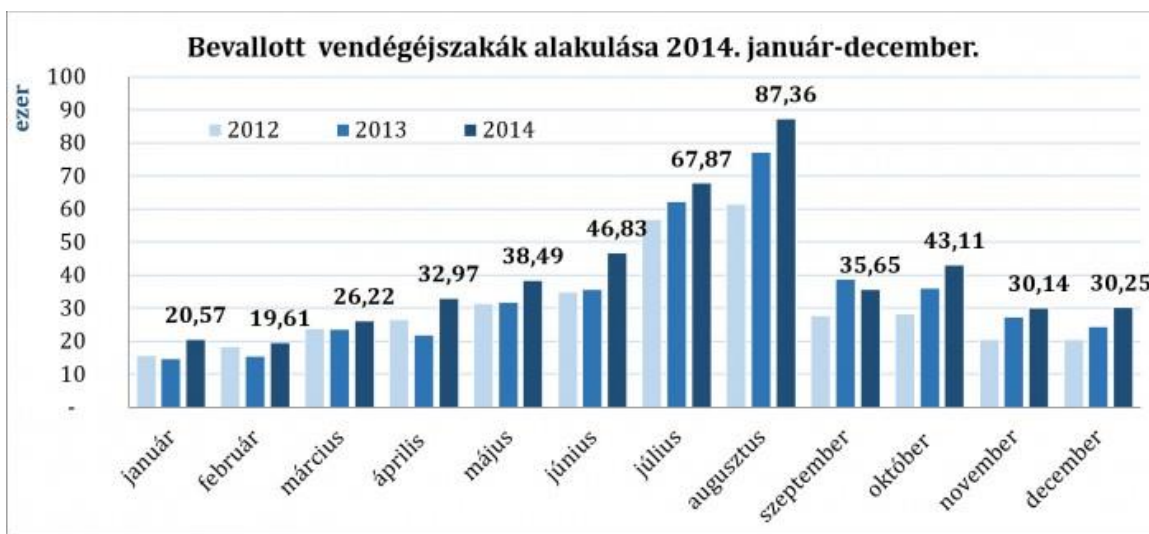
A dinamikus növekedés az idegenforgalmi adóbevételekben is megmutatkozott. A megyei jogú városok közül 2014-ben Eger produkálta a legnagyobb IFA-bevételt, valamint a legjelentősebb növekedést is.

3.ábra: 2014. évi idegenforgalmi adóbevételek a megyei jogú városokban
(forrás: eger.hu)

A vendégéjszakák alakulását (és az idegenforgalmi adóbevételt) tekintve a nyári hónapok bizonyultak kiemelkedőnek az elmúlt évek során, a többi hónapban viszonylag kiegyensúlyozott megoszlás tapasztalható.

4. ábra: Bevallott vendégéjszakák alakulása 2014. jan-dec.
(forrás: eger.hu)

Összességében tehát megállapítható, hogy Eger turizmusa az elmúlt évben rendkívül dinamikus lendületet vett a fejlődésben, ami megmutatkozik a vendégéjszakák számának növekedésében, valamint az idegenforgalmi adóbevételekben is. Elsősorban a belföldi turistákat sikerült elérni, emellett pedig a visegrádi országok számítanak a legjelentősebb küldőpiacoknak. A növekedés

betudható a vonzó programkínálatnak, valamint a tudatos desztináció menedzsmentnek is.

6. Gyógyvizek Völgye: Hazánk legfiatalabb gyógyturisztikai klasztere

„A három települést - Egerszalók, Demjén, Egerszólát - körbeölelő Gyógyvizek Völgyét a Mátra és a Bükk között, a Laskó-patak völgyében találják. A turisztikai kistérség kiemelkedő vonzástényezői a gyógyfürdők az éjszakai fürdőzés lehetőségével, különleges kőformák, a borok és boros gasztronómiai rendezvények és a vendégszerető emberek.”

(<http://www.gyogyvizekvolgye.hu/gyogyvizekvolgye/bemutakozas.html>, letöltve 2015.nov.11)

Egerszalók fő nevezetessége az egyedülálló összetételű gyógyvíz, valamint a dombon lefolyó víz által létrehozott mészkődomb, az ún. sódomb. A 65-68 °C hőfokú, ásványi anyagokban gazdag gyógyvíz folyamatosan építi az impozáns látványt nyújtó fehér mészkőkészítményeket, a sókiválás pedig holdbéli tájat varázsolt a felszínre. Az így kialakult, gomolygó fehér párával körülvett mészkő tufakúpnak messziről csodájára járnak. (www.gyogyvizekvolgye.hu)

A világon még két helyen található hasonló természeti képződmény, a törökországi Pamukkáléban ahol az UNESCO világörökség részét képezi, és az Egyesült Államokban a Yellowstone Nemzeti Parkban.

A nátriumot is tartalmazó, kalcium-magnézium hidrogénkarbonátos hévíz, melynek a metakovasav tartalma is jelentős, a kénes gyógyvizek kategóriájában az egyik legjobb besorolást kapta. A víz enyhén savas jellege miatt tartós fürdözést is lehetővé tesz, mivel nem oldja a bőr savköpenyét. Egyebek mellett érelmeszesedés, csontsérülések, ízületi és reumatikus bántalmak gyógyítására, gerincbetegségek, idegrendszeri betegségek, mint például idegzsába és ideggyulladás, valamint anyagcsere zavarok (köszvény, pikkelysömör, cukorbetegség) és mozgásszervi betegségek, vegetatív idegrendszer zavarai, kötőszöveti és bőrbetegségek ízületi elváltozásai, meddőség, vérzészavarok és mozgásszervi műtétek utókezelésére alkalmas. Ivókúra formájában alkalmas túlsúly, epebetegségek és gyomorsav problémák kezelésére is. Balneológiai vizsgálatok szerint a hévíz 18-20.000 éves. Az első kutat 1961-ben kőolaj és földgáz után kutatva fűrták, olaj helyett azonban kb.

405-410 méteren 65 fokos hévizet találtak. Az első (6 méter átmérőjű) medence 1969-ben épült. A második kutat 1987-ben fúrták, amelyből 426 méter mélységből 68 fokos termálvíz tört föl. A kutak az Egerszalóki Gyógyforrást Üzemeltető Kft fennhatósága alatt működnek, melyeket 2010-ben szenteltek meg és kapták a Mária és Vendel nevet. Szent Vendel a források és kutak védőszentje, még a Csodatévő Mária kegykép a helyi katolikus templomban található. (www.salirisresort.hu)

A domboldalon lefolyó víz 1200 négyzetméteres, látványos mészkőlerakódást épített, ami Európában egyedülállónak számít. A sódomb helyi védelem alatt áll, kiépített sétaúton lehet megközelíteni, melyet 2007-ben a Regionális Fejlesztés Operatív Program keretében valósítottak meg. A sétaút Egerszalók természeti kincsei mellett vezet végig a látogatót: bemutatja az Európában egyedülálló sódombot (melynek területe a korábbi mintegy 1200 négyzetméterről 3000 négyzetméterre bővült a fejlesztésnek köszönhetően), valamint a régióra jellemző különleges riolittufa képződményeket, a kaptárköveket is. A turisztikai látványosság mellett a bemutató ösvény hozzájárul a természeti értékek megőrzéséhez is. (www.egerszalok.hu)

2.kép: Egerszalók, Sódomb

Az egerszalóki gyógyvíz kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, ként és fluort is tartalmazó ásványvíz, adottságai miatt elsősorban a degeneratív, kopásos eredetű gerinc és ízületi elváltozások kezelésére alkalmas. (www.gyogyklaszter.hu)

A hőforrás gyógyvizére települt a Saliris Resort Spa & Konferencia Hotel****, mely 2010-ben nyitotta meg kapuit és az eltelt években a térség egyik legjelentősebb szálláshelyévé nőtte ki magát. 2014-ben elnyerte a térség legnagyobb mértékű idegenforgalmi adó befizetője címet. Már nevében is sejteni engedi, hogy nemcsak a pihenésre, kikapcsolódásra vágyókat várja, hanem továbbképzések, több százfős konferenciák helyszínéül is szívesen választják az érdeklődők. A szálloda 194 szobával rendelkezik 3 különböző kategóriában, továbbá 10 lakosztállyal. A fürdőbe való átjutás egy fedett üveg folyosón történik, melynek használatát a szobaárák tartalmazzák. A jelenlegi állapotú fürdő, amely 2007 júliusától fogadja a vendégeket 17 kül- és beltéri medencével összességében 1.900 négyzetméter vízfelülettel rendelkezik. Találunk itt többek között gyógyvizet ültetőmedencét, pezsgőfürdőt, Kneip medencét, illatos és visszhang medencét, gyógytorna, gyermek- és pancsoló medencét csúszdával továbbá komplett szaunavilágot. Rönkfából készült kültéri rönkszauna, aroma, bio, infra és gőzkabin áll a szauna szerelmesinek rendelkezésére. A rönkházakban délutánonként különböző szauna ceremóniákon vehetnek részt a vendégek. (www.salirisresort.hu)

A település másik jelentős szálláshelye a Mesés Shiraz Hotel****, amely a hőforrástól másfél kilométeres távolságra, a falu központjában épült. Mellette folyik a falu határában elterülő víztározóba ömlő Laskó-patak, mely a gyógyforrásból táplálkozik. A szálloda 65 szobával, 6 junior lakosztállyal és 5 lakosztállyal rendelkezik, több mint 200 fő elszállásolására alkalmas. Az egyes szobák különbözőek, mindegyik keleties hangulatot áraszt. Még a szálloda építészeti megoldásai, a konferencia termek berendezése és elnevezései is az 1001 éjszaka világába repítik az ide látogatókat. Az 1.200 m²-es wellness részlegen az iráni hammam, az arab pihenőház, a marokkói pihenőkert és a perzsa szauna birodalom várja az ellazulni vágyó vendégeket. (www.shiraz.hu)

Egerszalókot elhagyva, Demjénbe érkezve az első ami észrevehető, hogy milyen varázsa van ennek a községnek. Ez viszonylagos elzártságának köszönhető, de a helyiek kedvessége, vendégszeretete is nagyban közrejátszik. Ebben a barátságos környezetben nyílt meg 2012-ben az 50 szobával rendelkező Cascade Resort & Spa****. A természet 4 eleme (víz, fa, levegő, tűz) által inspirált belsőépítészeti megoldások jellemzik a szálloda hangulatát. Az Új Széchenyi Terv Észak-magyarországi Operatív Programjában a kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatások minőségi fejlesztése című kiírásban nyert több mint 267 millió

támogatást. 2015 februárjában kapta meg a szálloda a gyógy szálló minősítést. A spa részlegén fedett gyógyvizes medence, finn szauna, gőz-és infra kabin, aroma-és sókamra csábítja a vendégeket. A Demjéni Gyógyfürdő pár perces sétával érhető el. (www.cascaderesort.hu)

A szállodától nem messze 2015 januárjában adták át a több mint kétmilliárd forintos beruházással megvalósult Cascade Barlang- és Élményfürdőt. A domb gyomrába vájt, kupolával, alatta csúszdarendszerrel kialakított fürdőben az élményelemeken és gyógyszolgáltatásokon túl több érdekesség is helyet kapott, például egy vízi bár kőpadokkal és pultokkal. (Németh, 2015)

„A Cascade Barlang és Élményfürdő egy 690 méter mélyről feltörő, több tízezer éves, 68 fokos gyógyvízzel táplált épített barlangban kialakított fürdőhely. Az egyedülálló földalatti fürdő együttesben megtalálható a meleg vizű barlangok cseppkőmedencéitől a 21.század rafinált csúszdavidáig minden, ami az önfelelt fürdőzés örömét nyújtja. Az elvarázsolt, földalatti vízi világ a fürdőzés élményét a fények, színek játékaival teszi még különlegesebbé. A kitörő vulkánt jelképező óriási őserdei katlan és a benne lévő csúszdatornyok még tovább fokozzák az élményt, több mint 1500 négyzetméternyi vízfelülettel - egy óriás barlangrendszerben, mely a pihenést, a kikapcsolódást és a gyógyulást szolgálja minden generáció számára.” (<http://cascadebarlang.hu/cascade-barlang-es-elmanyfurdo-0> letöltve: nov. 15.)

A demjéni termálvölgyet tápláló melegvizű forrás is kalcium-hidrogénkarbonátos, fluort és ként is tartalmazó ásványvíz, mely elsősorban degeneratív jellegű gerincfájdalmak, ízületi fájdalmak kezelésére ajánlott. (www.gyogyklaszter.hu)

A klaszter része még Egerszólát, amely bár nem rendelkezik termálkincessel, a TDM egyesület tagjaként részt vesz a klaszter működésében. Főként a falusi turizmus és a borturizmus kedvelői választják ezt az úticélt. Fontos műemléke a XVIII. században épült Brezovay kastély.

A fürdőzésen kívül számos programon vehetnek részt az ide látogatók, amelyek évente rendszeresen kerülnek megrendezésre egyre nagyobb látogatottsággal. A teljesség igénye nélkül: Egerszóláti Olaszrizling Fesztivál, Egerszalóki Ifjúsági Találkozó, Márton napi vígasságok, Káposztás étkek napja, Demjéni Vőfélytalálkozó, Pünkösdi Tortúra. A kulturális programok mellett a sport szerelmeseinek sem kell csalódnia. Rendszeresen szerveznek nordic walking túrákat, illetve lovaglásra, teniszezésre is van lehetőség. Horgászni az egerszalóki víztározón

lehet, illetve kiépített séta és kerékpárút is rendelkezésre áll. (www.gyogyvizekvolgye.hu)

7. Turizmus desztináció menedzsment Egerben és a Gyógyvizek Völgyében

7.1 A térség turizmusának pozicionálása

Eger és környéke az Észak-Magyarországi turisztikai régióhoz tartozik. A régió az országban kiemelkedő gyógyturisztikai lehetőségekkel rendelkezik gyógy- és termálfürdői, klimatikus gyógyhelyei, gyógybarlangjai, valamint az egyedülálló széndioxidos szárazfürdő révén. A széles kínálati paletta miatt vonzó célpont az egészségturizmus és a wellness életmód kedvelői részére. A régió gyógyturisztikai kínálatát olyan egyedi elemek is színesítik, mint egri Török Fürdő, a mátraderecskei mofetta, a miskolctapolcai barlangfürdő, vagy az egerszalóki hőforrás, ami különleges természeti előfordulással rendelkező fürdőhely. A kiegészítő szolgáltatások (bor- és gasztroturizmus, kulturális turizmus) tovább erősítik a kínálatot. A régió fürdőkultúrája több száz éves hagyományokra épül, amit a 20. századi szénhidrogén-kutatások nyomán további termálvíz-készletek egészítettek ki. (pl. Egerszalók, Mátraderecske, Pásztó, Bükkszék, Sárospatak stb.) A termálvíz kincs sajátossága, hogy az egyes fürdők, kutak vízösszetétele, jellemzői egymástól eltérőek, így különféle betegségek gyógyítására alkalmasak.

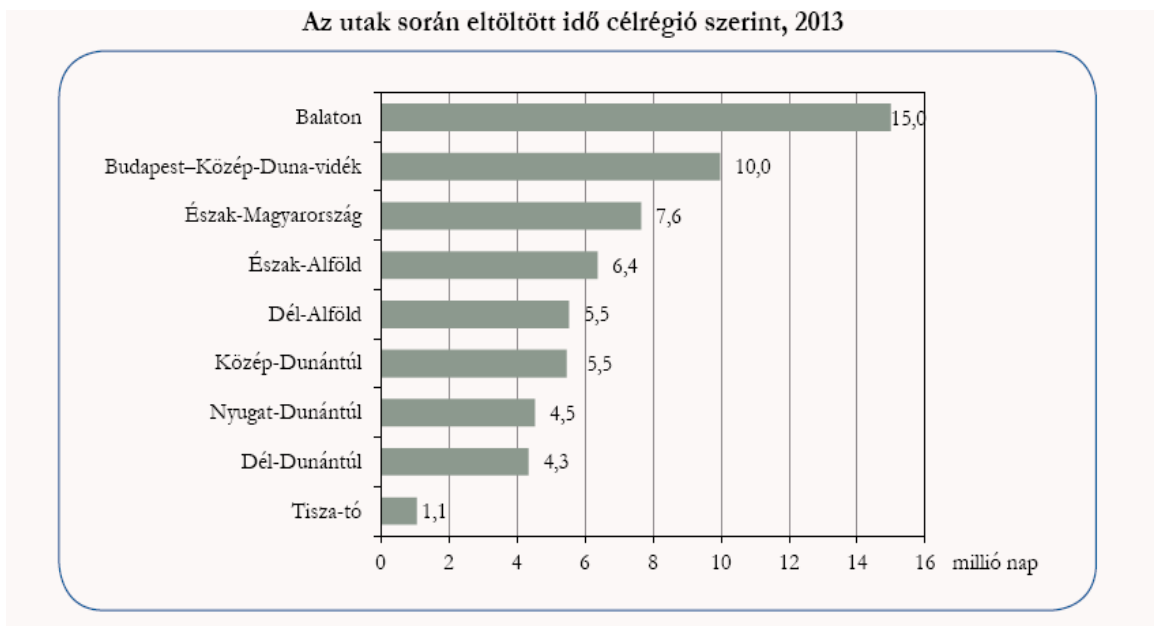
A régió bővelkedik klimatikus gyógyhelyekben is: a föld mélyében rejlő természetes erők, a klíma és természeti kincsek hasznosítására alapozott gyógyturizmusnak értékes hagyományai alakultak ki, például a mátraderecskei mofetta, a jósvafői és a lillafüredi cseppkőbarlangok révén a régió az egészségturizmus területén rendkívül komplex, ám egyedülálló értékekkel bír.

A régióban található termál- és gyógyfürdők az elmúlt években megújultak, szolgáltatásaik bővültek. A régió termálturizmusa apránként fölveszi a versenyt a nyugat-magyarországi fürdőkkel, és a nagyhírű alföldi, dél-magyarországi fürdőkkel is, bár további fejlesztési lehetőségek még rejlenek a régió gyógyturizmusában.

A versenyképesség növelésének érdekében indult meg az egészségturizmus régiós klaszteresedése, melynek révén megtörtént az észak-magyarországi fürdők fejlesztési és marketing együttműködésének összehangolása, a nonprofit és profit alapú cégek tömörítése, a tulajdonosok és üzemeltetők integrálása. (RMC, 2006)

Az Északkelet-Magyarországi gyógyklaszter az ország gyógyhelyekben leggazdagabb részei közé tartozik, hiszen a 17 elismert gyógyhely közül öt itt található: Eger, Parádszentes, Mezőkövesd, Miskolc-Lillafüred, Gyöngyös-Kékestető. A természeti szépségek, a változatos táj, a jó levegő, a különböző összetételű és számtalan gyógyhatással bíró gyógyvizek felejthetetlen élményt jelentenek a gyógyulásra, pihenésre ide utazók számára. (www.gyogyklaszter.hu)

Az Észak-Magyarországi turisztikai régió hazánk egyik leglátogatottabb régiójának számít a belföldi vendégek körében a Balaton és Budapest mellett. Az utazások, kirándulások során eltöltött idő szerint a KSH jelentése alapján 2013-ban a 3. helyen állt, 7,6 millió eltöltött nappal.

3.táblázat: Az utak során eltöltött idő célrégió szerint

(forrás: KSH, 2014)

A hazai városok közül a fürdőhelyek egyébként is igen népszerűnek számítanak, mind a külföldi, mind a belföldi vendégéjszakák tekintetében. Eger mindkét kategóriában előkelő helyet foglalt el 2013-ban: a külföldi vendégek körében a 9. a belföldi vendégek körében a 10. legnépszerűbb magyar város, ahol idejüket töltik.

Magyarország legnépszerűbb városai a vendégéjszakák száma alapján, 2013	
Külföldivendég-éjszakák szerint	Belföldivendég-éjszakák szerint
Budapest	Budapest
Hévíz	Hajdúszoboszló
Bük	Siófok
Sárvár	Hévíz
Hajdúszoboszló	Zalakaros
Balatonfüred	Gyula
Siófok	Bük
Győr	Balatonfüred
Eger	Sopron
Zalakaros	Eger

5. ábra: Magyarország legnépszerűbb városai a vendégéjszakák száma alapján, 2013
(forrás: KSH, 2014)

A fentiek alapján megállapítható, hogy az Észak-Magyarországi turisztikai régió, azon belül Eger és környéke kiemelkedő szerepet tölt be hazánk turizmusában, és ebben rendkívül jelentős szerepe van a gyógyturizmusnak.

7.2 A TDM jelentősége a turizmusban

Európában a turisztikai desztináció menedzsment szervezetek több évtizedes múltra tekintenek vissza, de hazánkban csupán néhány évvel ezelőtt kezdődött meg kialakításuk, jelentős állami segítséggel és önkormányzati szerepvállalással. A helyi TDM-ek egy-egy térség idegenforgalmi jelentőséggel bíró településeit fogják össze, tagjaik az önkormányzaton és idegenforgalmi egyesületeken kívül a szolgáltatók: szállásadók, vendéglátósok, programszervezők. A térségi TDM-ek fő feladata a közös marketingstratégia kidolgozása és megvalósítása, az értékesítés támogatása, a vásárokon való megjelenés, valamint a kapcsolattartás a jelentős küldőkkel: touroperátorokkal, utazásszervezőkkel. (www.heol.hu)

2005-ben a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiával (NTS) fejlesztési prioritássá vált. „A rendszer alapját a turisztikai célterületek turizmusban érdekelt szereplőinek együttműködésével megvalósuló, működésében az addigi intézményrendszer jellemzően promóciós tevékenységén túlmutató, attól komplexebb szemléletmód képezi.” (Víg, 2010a, p. 118.)

Az NTS-ben szereplő (2005–2013-as évekre vonatkozó) stratégiai elképzeléseinek célja az volt, hogy a meglévő intézményrendszerre alapozva (főként a Magyar

Turizmus Zrt. és regionális szervezetei), valamint a turisztikai intézményrendszer új szintjeinek kiépítésével a hazai turizmus rendszere nagymértékben átalakuljon, TDM szemléletűvé váljon.

Az újonnan kiépített TDM szervezetek előfutára volt a meglévő regionális intézményrendszer több évtizedes tapasztalataival, hiszen itt már megjelent a turisták igényeihez való illeszkedés, a turisztikai különbségeket figyelembe vevő döntéshozatal. Az NTS-ben megfogalmazott célok alapján készült el az európai uniós források hazai felhasználását célzó Új Magyarország Fejlesztési Terv és csatlakozó dokumentumainak turisztikai tartalma. A 2007–2013-as időszakban a Regionális Operatív Programok révén mintegy 13 milliárd forintot fordítottak a hazai turisztikai intézményrendszer fejlesztésére, a TDM-rendszer bevezetésére. (Víg, 2010a)

A turisták a desztinációt a vonzó attrakció alapján választják. Az, hogy az egyes turistáknak mi jelent vonzerőt, a saját preferenciarendszerük határozza meg, ezért az egyéni preferenciák fontosabbak, mint az egymással versengő desztinációk kínálata. Az egyes célterületek vonzó attrakció elemek lehetnek, például: a táj, a tengerpart, történelmi épületek, a vásárlási lehetőség változatossága és minősége, valamint a desztináció által kínált pihenési vagy sportolási lehetőségek. (Könyves, 2011)

A desztináció menedzsment célja, hogy a meglévő vonzerőt növelje és az arra fogékony célközönséggel megismertesse. *„Az adott desztináció sikeressége turisztikai értelemben azon múlik, hogy a térségben található vonzerőket sikerül-e termékké alakítani, a termékeket desztinációba ágyazottan piacra juttatni, végül a piacon értékesíteni. A vonzerő önmagában kevés, ezért turisztikai és egyéb területeken fejlesztések szükségesek ahhoz, hogy a vonzerő a piacon eladható legyen.”* (Eger, TDM, p. 4.)

A desztináció marketing nagymértékben hasonlít más marketing területekhez, hiszen a piac fő jellemzője egy meghatározott termék vagy szolgáltatás létezése, melyért a vásárlók hajlandóak fizetni, és az eladók ezért szívesen forgalmazzák. A desztináció marketing esetében a sikert az elegendő számú látogató jelenti, ami elsősorban attól függ, hogy a desztináció milyen élményeket kínál, biztosított-e a látogatók elégedettsége. Ez határozza meg a desztináció turizmusának gazdasági eredményeit, üzleti sikereit. (Néhány turisztikai szolgáltató a környezetén kívül is képes magát reklámozni, így például a speciális szolgáltatásokat nyújtó hotelek.) A desztináció turisztikai szereplőinek közös érdeke, hogy a desztinációjukról kedvező benyomást

alakítsanak ki, és így turistákat vonzzanak. Feladatuk továbbá, hogy meghatározzák, hogyan lehet a szórakozási lehetőségeket fejleszteni. Az egyes desztinációk esetében ugyanakkor speciális célok is megjelenhetnek, attól függően, hogy a desztináció az életciklus mely szakaszában van, valamint a versenytől és más helyi prioritásoktól is függően. Ilyen cél lehet például, hogy meghatározott profitbevételre tegyen szert a kereskedelmi tevékenységből, vagy a helyi lakosság és látogatók életminőségének javításában is lehet érdekelt. (Könyves, 2011)

Jelenleg hazánkban összesen mintegy 90 regisztrált TDM szervezet működik, szoros együttműködésben a Tourinform hálózattal, gyakran a helyi Tourinform irodák keretei között. (www.tdmszovetseg.eu)

Az egyes turisztikai desztinációk elkészítik saját stratégiájukat, meghatározzák stratégiai feladataikat. Az ágazati stratégiákban az adott térség, mint turisztikai desztináció jelenik meg, mindazokkal a sajátosságokkal, amelyek a turisztikai piacra jellemzőek. A turizmus ágazat hosszú távú átfogó fejlesztését magalapozó stratégiák különböző területi szintekre készülnek, így a tervezési egység lehet: ország, régió, megye, kistérség, település, városrész, tájegység, vagyis országos turizmusfejlesztési stratégia (NTS), turisztikai régiók turizmusfejlesztési stratégiái is egyaránt. A különböző turisztikai desztinációk esetében gyakran előfordul, hogy marketingmenedzsment folyamatukban bizonyos területeknek kitüntetett szerepet szánnak, ezek a területek az adott térségben kiemelt jelentőséggel bírnak. Ilyen prioritásnak számít a magyar turizmusban a versenyképesség, amely egyben a turisztikai régiók szintjén is megjelenik. Azok a TDM szervezetek, amelyek a versenyképesség erősítését kiemelt feladatként kezelik, külön ezzel a fókusszal is készíteneek stratégiát. (Könyves, 2011)

7.3 TDM fejlesztések az elmúlt évtizedben Egerben és a Gyógyvizek Völgyében

Eger és a Gyógyvizek Völgye több szinten is rendelkezik TDM stratégiával. Létezik városi szintű TDM szervezet, amely a helyi Tourinform iroda keretei között működik. A Gyógyvizek Völgye saját TDM szervezettel rendelkezik, maga az elnevezés is a klaszteresedés során jött létre, a TDM tevékenység révén. Mindkét szervezet tagja emellett egy regionális TDM szervezetnek, amely „Csillagvidék” néven szerepelteti termékét, azaz az Eger és térsége turisztikai desztinációt.

7.3.1 Eger Térsége TDM (Csillagvidék)

Az országban a legelső között, 2010-ben alakult meg az Eger Térsége TDM (Csillagvidék), amelyet az egerszalóki, az egri, a mezőkövesdi, helyi szervezetek hoztak létre, 21 taggal. (www.heol.hu)

Az egyesületnek jelenleg 17 tagja van, melyek a következők:

3 helyi TDM szervezet:

- Egri Városi Turisztikai Közhasznú Nonprofit Kft. (Eger Helyi TDM)
- Gyógyvizek völgye Eggerszalók-Demjén-Eggerszólát TDM Egyesület
- Matyófüldi Idegenforgalmi Egyesület (Mezőkövesdi TDM)

6 önkormányzat: Heves Megyei Önkormányzat, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat, Bélapátfalva Önkormányzata, Bogács Önkormányzata, Bükkszék Önkormányzata, Szilvásvárad Önkormányzata

4 egyesület: Egri Borút Egyesület, Bükkaljai Borút Egyesület, Heves Megyei Falusi Turizmus Egyesület, Kaptárkő Természetvédelmi és Kulturális Egyesület

3 gazdálkodó szervezet: Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Egererdő Erdészeti Zrt., Mezőkövesdi VG Zrt., Zsóry Gyógy- és Strandfürdő

1 magánszemély: Pataki Sándor elnök

Az Eger Térsége Turisztikai Desztináció Menedzsment Egyesület a Csillagvidék márka megteremtéséért és annak népszerűsítéséért felelős. A TDM (Csillagvidék) a magyar turisztikai és szabadidős ágazaton belül, mint speciális piaci ismeretekkel rendelkező, fejlesztési irányokat megjelölő, újításokat támogató résztvevő pozicionálja magát, amely az állam, az önkormányzatok, és turizmusban működő vállalkozások egységes akaratából jött létre.

Az Eger Térsége TDM (Csillagvidék) tevékenységét meghatározó irányelvek a következők:

- vevőorientált gondolkodás
- a bel- és nemzetközi turisztikai piac igényeinek megfelelő termékek kifejlesztése
- növekedést elősegítő gondolkodás megalapozása
- marketing források koncentrációja és ezek a korábbinál hatékonyabb térségi szemléletű felhasználása

Az egyesület célkitűzése, hogy az Eger Térsége TDM működési területén a belföldi és a nemzetközi beutazás legjelentősebb szervezőjévé válik, hogy megalkotja a

térség arculatát, létrehoz önálló térségi információs adatbázist, szolgáltatások előzetes foglalására alkalmas online rendszert, megalkot a térségről egy elektronikus információs ismeretbővítő tananyagot, folyamatosan képzzi a csatlakozott vállalkozások humán erőforrását. Az egyesület célja továbbá, hogy olyan közvetítő, tanácsadó céggé váljon, amelynek feladata, hogy a piac résztvevőinek igényeit lefordítsa a mindenkori másik oldal számára, vagyis közérthetően kommunikálja a vendég fogadás szakemberei és meghatározó résztvevői számára a potenciális utazók igényeit. Az Eger Térsége TDM további lényeges feladata, hogy vendégek számára érezhetővé, átélhetővé tegye a „Csillagvidék” márkát. Ennek érdekében az egyesület rendelkezik középtávú marketing tervvel, amelynek középpontjába azok az értékek kerültek, amelyek megkülönböztetik minden mástól a térségben eltöltött vendégnapokat. Ezek az élmények a következők: intenzív, hamisítatlan, és igénes.

A célkitűzések megvalósítása érdekében az egyesület:

- piaci ismereteket, információkat gyűjt, elemez, javaslatot tesz turisztikai termékek fejlesztésére
- egyértelműen megkülönböztethető és könnyen felismerhető imázs építése a térségnek
- a vendégek részére versenyképes szolgáltatásokat kínál, a tagjaival szorosán együttműködik és közösen gyarapodnak.

Az Eger Térsége Turisztikai Desztináció Menedzsment Egyesület sikerrel pályázott az Észak-Magyarországi Operatív Program keretén belül az „ÉMOP-2.3.1-Turisztikai Desztináció Menedzsment Szervezetek támogatása című pályázati kiíráson, melynek keretében valósult meg a 113.105.000 forint összköltségvetésű „Egri Térségi Turisztikai Desztináció Menedzsment Egyesület fejlesztése” című projekt. A pályázat keretében a következőket valósították meg:

Az Eger Térsége TDM Egyesület fontos feladata, hogy a belföldi és a nemzetközi beutazás legjelentősebb szervezőjévé váljon, a vendégek számára „érezhetővé”, „átélhetővé” tegye a térséget. Ennek elősegítésére egységes megjelenésre van szükség, ezért megalkották a térség arculatát, önálló térségi információs adatbázist, honlapot hoztak létre, amelyen

- a szolgáltatások előzetes foglalására alkalmas on-line rendszert fejlesztettek ki,

- elérhetővé tették a térség látnivalóiról egy elektronikus információs anyagot,
- a térségből több mint 400 szálláshely leírása megtalálható és ajánlat kérhető
- a tagjaik programjai elérhetők az „események” menüben
- csomagajánlatok feltöltése folyamatban van

Ezen kívül 3 db nagy képernyős televíziót szereztek be, melyeket különböző rendezvényeken vizuális megjelenítő eszközként használhatnak a tagok a térségről, és a településekről készült promóciós anyagok bemutatására; 5 db laptop segíti a TDM irodák, egyesületek munkáját; projektor, digitális fényképezőgép áll a tagok rendelkezésére; valamint a nagy teljesítményű fénymásoló gépen színes, szinte nyomdai minőségű anyagok készülhetnek nagy mennyiségben.

A kiállításokra való mobil bemutató eszközök, roll up-ok: a térségi arculaton belül a települések saját roll up-okat kaptak, hostess pult, és tartozékai, valamint prospektustartó állványok kerültek beszerzésre.

Marketing tevékenység:

- kiállításokon való részvétel: 2011-ben: Utazás Kiállítás, Főszezon, Nyugdíjas Expo, 2012-ben: Utazás Kiállítás, Erdély, Krakkó, 2013-ban: Utazás Kiállítás az RMI együttműködésével
- road show-n való részvétel: Debrecen, Nyíregyháza, Kecskemét, Szolnok, Szeged
- a térség településeit bemutató magas nyomdai minőségű kiadványok
  - A4-es formátumú fűzött kiadvány
  - A5-ös formátumú 5 betétlapot tartalmazó kiadvány

Az egyesület ezen kívül képzéseket is szervezett: nyelvtanítás keretén belül megszervezésre került angol, német, és lengyel nyelvek oktatása. Az oktatás 12-15 fős csoportokban zajlott Bükkszéken, Egerszalókon, Mezőkövesden, Bogácson és Egerben. A nyelvi képzésen összesen 155 fő vett részt. A szakmai képzések keretében informatikai ismeretek, vállalkozási ismeretek, marketing-, protokoll-, és kommunikációs ismeretekre lehetett jelentkezni. Összesen közel 350 fő kapcsolódott a programokhoz, a képzés költsége átlagosan 30.000.- Ft volt fejenként.

A honlapra online tananyag és a térség turisztikai attrakcióit bemutató információs anyag is felkerült.

Elkészültek a térséget bemutató image filmek, ezeket a tagok megkapják, rendezvényeken lejátszhatják, és különböző médiákban is sugározhatják. A következő településekről készültek image filmek: Eger, Szilvásvárad, Bükkszék, Mezőkövesd, Egerszalók, BÉlapátfalva, Bogács

Emellett a kisfilmekből egy közös montázs is készült, ami felöleli a térség látnivalóit. A további tervek megvalósításához elkészítették a pályázatban foglalt kötelező tanulmányokat, melyek tagjaik számára hozzáférhetők: Piackutatás, Középtávú Marketing Stratégia, Védjegyrendszer, Kedvezmény-kártyarendszer, Szolgáltatás-fejlesztési cselekvési terv, Hálózatfejlesztési terv, Termékfejlesztési terv, Speciális minőségbiztosítás, vevőelégedettségi tanulmány és operatív program. (www.csillagvidek.hu)

A hét éves program célja, hogy a térségben jelentősen növeljék a vendégéjszakák számát. Ennek érdekében a korábbi szolgáltatás centrikus helyett igyekeznek áttérni az élményközpontú értékesítésre. Az ehhez szükséges programkínálat kidolgozását el is kezdték Egerben, Egerszalókon, Egerszóláton, Mezőkövesden, Bogácson, Cserépfalun, Bükkszéken, Mátraderecskén és Szilvásváradon. Az újszerű programajánlatokról mintákat készítenek, melyek között van üdülés, hosszú hétvégi ajánlat, eseményhez kapcsolódó 2-3 éjszakai program, gyalog- és kerékpártúrák, illetve sódomb látogatás is. Egerszalókon, Bükkszéken és Bogácson például a fürdőzés mellett egri városnézést, szilvásvárad kirándulást, illetve a borkultúra megismerésére kóstolást szerveznek. Lényeges továbbá, hogy a szállástulajdonosok – a szobafoglalás mellé – konkrét élménylehetőségeket ajánljanak a vendégeknek, hogy egy-egy helyen jól érezzék magukat és visszatérjenek. (Mentusz, 2012)

A regionális TDM szervezet honlapja (www.csillagvidek.hu) jól áttekinthető és kezelhető. Szerepel rajta eseménynaptár, szálláshely-kínálat (ajánlat-kérési lehetőséggel és csomagajánlatokkal), valamint a gasztronómia menüpont alatt összegyűjtötték a térség éttermeit. A túrák menüpont alatt egy- és többnapos túrák, valamint kerékpáros túraajánlatok is szerepelnek, közvetlenül innen elérhető a szállás- és étteremajánló is.

Az oldal hiányossága ugyanakkor, hogy nem kínál komplex csomagokat a régióba látogatóknak, csupán az egyedi ajánlatokat gyűjti össze és rendszerezi, az utazónak magának kell kiválasztani a számára megfelelő ajánlatokat. Ehhez az oldal kínál utazástervező szolgáltatást is.

Az oldalon elérhető a Guide@Hand Eger, ami egy mobil idegenvezető alkalmazás, mely idegenvezetőként végigvezeti a vendégeket a város legfontosabb nevezetességein. Az alkalmazásban ki lehet választani a nyelvet és az elérhető sétákat, menet közben pedig nincs szükség semmilyen adatkommunikációra, az applikáció a telefon GPS-ét felhasználva *„folyamatosan követi a helyzetünket, és a térképen mutatva irányít, hogy merre menjünk. Az egyes látnivalókhöz érve elhangzik az adott látnivalóról rögzített hangos szöveg, melyet képek is kiegészítenek. Lehetőség van útvonaltól függetlenül is felhasználni a programot. A „barangolás” funkció segítségével nyugodtan sétálhatunk a városban, ha beérünk egy látnivaló hatósugarába, akkor az alkalmazás automatikusan lejátssza a tudnivalókat.”* (<http://www.csillagvidek.hu/hu/info/turak/guidehand-eger.html>, letöltve: 2015. nov. 15.)

7.3. 2 Eger Helyi TDM

2009-ben jött létre az Eger Helyi Turisztikai Desztinációs Menedzsment Szervezet, melynek munkaszervezeti kereteit az Eger Városi Turisztikai Közhasznú Nonprofit Kft. biztosítja.

A szervezet alapító tagjai: Egyesület Eger Idegenforgalmáért, Szépasszonyvölgyi Vendégvárók Egyesülete, Egri Turisztikai Egyesület, Eger Magán szálláshelyeinek Egyesülete, Kereskedők Eger Belvárosáért Egyesület, AGRIA JÁTÉKOK Kulturális Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., EVAT Zrt., Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata

A turisztikai szolgáltatók, vállalkozók és az önkormányzat közösen hozták létre a TDM szervezetet a város turizmusának fejlesztése érdekében. Ők határozzák meg céljaikat, működésük formáját, döntenek minden kérdésben. A tagok részt vehetnek a várost érintő közösségi fejlesztések javaslattételében, új turisztikai termékek kialakításában, azokról szóló döntésekben, megvalósításukban. Továbbá részt vehetnek a közös arculat kialakításában, szerepelhetnek a közös marketing megjelenésekben. A TDM szervezet létrehozott egy olyan kompetencia központot amelynek segítségével a tagok olyan szaktudáshoz jutnak, amellyel önállóan nem rendelkeznek. Az Egri Helyi TDM működéséhez szorosan hozzá tartozik a Tourinform Iroda, amely információt ad Heves megye közel ötszáz idegenforgalmi jellegű vállalkozásáról, kulturális és kiemelkedő eseményekről. A látogatók

információt kapnak a nevezetességekről, műemlékekről, múzeumokról, kiállításokról, gyógy- és termálfürdőkről, lovaglási és kerékpározási lehetőségekről, túrázásról, kirándulási célpontokról, szálláslehetőségekről: tehát minden olyan tényezőről, amely Heves megyei és egri tartózkodását kedvezően befolyásolja, színesíti. (www.eger.hu)

7.3. 3 Gyógyvizek Völgye TDM

A Gyógyvizek Völgye TDM Egyesület 2009-ben alakult meg három település: Egerszalók, Demjén és Egerszólát közreműködésével, 14 alapító taggal. A TDM szervezet célja, hogy katalizátor szerepet töltsön be a térség turizmusában, és a térség komplex turisztikai termékként jelenjen meg, melynek fő vonzereje a gyógyvíz és a bor. (Németh, 2015)

2011-ben az egyesület sikeresen pályázott, ezáltal több fontos infrastrukturális, a fogadóképességet javító beruházás valósul meg, és a taglétszám 35-re bővül. A projekt részeként jött létre például a Gyógyvizek Völgye Turisztikai Információs Iroda Egerszalók központjában, teljes berendezéssel, eszközökkel, tájszobával, melynek udvarán termelői piac is működik. (Németh, 2015)

A marketing tevékenységek keretében az egyesület működési területét bemutató kiadványok (szálláskatalógus, imázs kiadvány, turisztikai rendezvénynaptár, információs térkép) készültek, valamint honlapot hoztak létre, reklámfilmek és spotok készültek. Az egyesület részt vett az Utazás Kiállításon, továbbá study-tourokat szerveztek újságíróknak és utazásszervezőknek, valamint belföldi tanulmányutakat az egyesület tagságának. A tagok és a helyi szolgáltatók részére szervezett best practice előadások révén a desztináció fejlődése erősödött, ami már a vendégéjszakák számában is kimutatható. (Szádeczky, 2014)

Vendégéjszakák alakulása 2008-2013 között az önkormányzati adatok alapján

Egerszalók			Demjén		
Év	Vendégéjszaka	Változás az előző évhez képest	Év	vendégéjszaka	Változás az előző évhez képest
2008	50 493		2008	7 846	
2009	59 983	18,0%	2009	7 139	- 10,0%
2010	96 200	62,0%	2010	8 576	20,0%
2011	135 532	40,8%	2011	10 384	21,0%
2012	163 096	20,0%	2012	11 149	7,3 %
2013	179 899	10,3%	2013	30 260	271,0%

4. táblázat: Vendégéjszakák alakulása 2008-2013 között az önkormányzati adatok alapján (forrás: Szádeczky, 2014)

Az elmúlt hat évben tehát a vendégéjszakák száma 3,6-szorosára növekedett a térségben, ami a jelenlegi hazai viszonyok között ritkaság számba megy. A térség kereskedelmi szálláshelyei rendkívül jó kapacitáskihasználtsággal működnek: 2013-ban Egerszalók Észak-Magyarországon a férőhely-kapacitás kihasználtságban az első helyen végzett (51,6 %), s ezzel több mint 20 %-kal előzte meg a többieket, az Észak-Magyarországi TOP 5-ben szereplő Mátraszentimre, Gyöngyös, Eger és Miskolc településeket. Emellett Egerszalók kereskedelmi szálláshelyein 2013-ban itt volt a legmagasabb REVPAR érték (1 szoba egy működési napjára jutó szállásdíj) 9. 782.- Ft. Az egyéb üzleti célú szálláshelyek forgalmának élénkítésére hirdette meg az egyesület azt a marketingakciót, amelyhez a falusi vendégfogadók csomagajánlatokkal csatlakozhattak: 3=4 a Gyógyvizek Völgyében.

2014-ben az egyesület ösztönző szándékkal a következő díjakat alapította meg:

- a legintenzívebb fejlődést mutató település a vendégéjszakák számának alakulása alapján;
- a legtöbb IFA-t befizető kereskedelmi szálláshely Egerszalókon és Demjénben;
- az 50 ágy alatti kereskedelmi szálláshelyek közül, akinek a legmagasabb az 1 ágyra jutó IFA bevétele Egerszalókon és Demjénben;

- az egyéb szálláshelyek kategóriában (falusi szálláshelyek, apartmanházak, magánszálláshelyek) akinek a legmagasabb az 1 ágyra jutó IFA bevétele Egerszalókon, Demjénben.

2014 nyarán az egyesület első alkalommal hirdette meg a falusi vendégházak részére a „Gyógyvizek Völgye legszebb portája” mozgalmat hagyományteremtő szándékkal. Az első évben 11 szálláshely jelentkezett, akik közül három kapott díjat, A „Gyógyvizek Völgye legszebb portája 2014.”, „A Gyógyvizek Völgye ötletes virágos portája 2014.”, valamint „A Gyógyvizek Völgye legápoltabb zöldfelületű virágos portája” címet elnyerve. A TDM egyesület 2015-ben a lakosság részére is elindította ezt a virágos mozgalmat, hogy minél szebbek legyenek a falvak a Gyógyvizek Völgyében. Az egyesület működése révén az érdekelt turisztikai szereplők és önkormányzatok összefogásának segítségével Egerszalók, Demjén és Egerszólát települések jelentős lépést tettek, hogy a Gyógyvizek Völgye országos viszonylatban ismertségre tegyen szert és egész évben vonzó úti cél legyen a belföldi és a külföldi vendégek számára. (Szádeczky, 2014)

A Gyógyvizek Völgye TDM profiljából adódóan a webes megjelenés során is jobban koncentrálnak az egészségturizmusra. A „Vizes élmények” menüpont alatt felsorolásszerűen megtalálható az összes, a régióban fellelhető fürdőhely. Itt már csomagajánlattal is találkozhatunk: például egy egerszalóki apartman szállóban. „A szeptember hónap érkezévével nem kell lemondanunk a fürdőzés élményeiről” jelszóval a 2 éjszakai csomaghoz ajándék fürdőbelépőt kínálnak az egri Török Fürdőbe, vagy az egerszalóki felújított Nosztalgia Fürdőbe.

A honlapon településenként és kategóriánként gyűjtötték össze a szálláshelyeket, gasztronómiai szolgáltatásokat (nem csak éttermek és borházak szerepelnek, hanem olyan különlegességek is, mint például a gombaüzem, vagy a sajtműhely). A szálláshelyek esetében közvetlen foglalási lehetőség nincs, a látogató több kattintással juthat el a kiválasztott szálláshely honlapjára.

A „Kövek-túrák, látnivalók” menüpontban rendkívül tartalmasan gyűjtötték össze a régió természeti és kulturális értékeit, látnivalóit és természetesen az eseménynaptár sem maradhatott le az oldalról.

A TDM alapjai tehát már megindultak a térségben a helyi szervezetek megalapítása és működése által, sőt, már kézzelfogható eredményei is vannak a TDM tevékenységnek.

7.4 Versenyképesség-elemzés a hazai gyógyturizmuson belül

A hazai gyógyturizmus rendkívül versenyképesnek számít nemzetközi szinten is. Mind a belföldi, mind a külföldi turisták egyre növekvő számban választják az egészségturisztikai szolgáltatásokat. Ugyanakkor a kereslet bővülése együtt jár a kínálat nagyarányú bővülésével, számos fejlesztés valósult meg az elmúlt években, évtizedekben a turizmus ezen területén. Ez összességében növeli az ország versenyképességét, ezzel együtt a látogatószámot, ugyanakkor az egyes turisztikai desztinációkat újabb és újabb kihívások elé állítja, hiszen egymással is szoros versenyben vannak. A statisztikák szerint a gyógyturizmus aránya a teljes turizmuson belül növekvő tendenciát mutat mind a belföldi, mind a külföldi vendégek körében, utóbbiak szerepe azonban lényegesen nagyobb.

Az egészségturizmus a belföldi látogatóforgalomban

2012	Egészségturisztikai motivációval utazók adatai	Részesedés összes belföldi forgalomból (%)
Belföldi utazások száma (ezer fő)	540	3,2
1-3 éjszakás utazások (ezer fő)	327	2,6
4 és annál több éjszakás utazások (ezer fő)	213	4,7
Eltöltött idő (ezer nap)	2 834	3,9
Költés (milliárd HUF)	21,5	8,1

5. táblázat: Az egészségturizmus a belföldi látogatóforgalomban

(forrás: Horváth, 2013)

A fenti táblázatból kiderül, hogy a hazai turizmuson belül az egészségturisztikai motivációval részt vevő látogatók száma a teljes belföldi forgalomban 3,2%-ot tesz ki. Számszerűen nagyobb azoknak az aránya, akik az 1-3 éjszakás egészségturisztikai

motivációjú utazásokat választják, ugyanakkor a teljes látogatóforgalomból nagyobb arányt képviselnek a 4 és annál több éjszakás utazásokon részt vevők (4,7%). Ennek alapján mindkét kategória fontos prioritás.

A belföldi turisták körében a leglátogatottabb régiók: Balaton, Észak-Alföld, Észak-Magyarország. A vendégek többnyire (68,6%) szállodát vesznek igénybe, napi költségük átlaga (7. 587.- Ft/nap) közel kétszerese az átlagos turisztikai költségnek. (Horváth, 2013) Megállapítható tehát, hogy az egészségturisztikai szolgáltatásokat igénybe vevő belföldi turisták a teljes turizmuson belül fizetőképes keresletet jelentenek.

Az egészségturizmus a nemzetközi látogatóforgalomban

2012	Egészségturisztikai motivációval érkezők adatai	Arány az összes látogató forgalomból (%)
Külföldi látogatók száma (ezer fő)	1 961	13,2
Egynapos látogató	909	14,5
Turista	1 053	12,2
Magyarországon töltött napok száma	9 248	15,3
Költés (milliárd HUF)	142	17,5

6. táblázat: Az egészségturizmus a nemzetközi látogatóforgalomban
(forrás: Horváth, 2013)

2012-ben közel két millióan érkeztek hazánkba egészségturizmus céljából, arányuk a teljes turizmuson belül 13,2% volt. Továbbá igen nagy az egynapos látogatások aránya, a látogatásoknak közel felét ez teszi ki.

A külföldi turisták körében a legkedveltebb régiók: Budapest és a Nyugat-Dunántúl, ami betudható annak is, hogy az egészségügyi, gyógyászati kezelésre fordított 76,4 milliárd Ft 61%-át a német és osztrák turisták költötték el, tehát közeli célszféra választanak. Összességében a látogatók 66%-a Ausztriából, Németországból, Szlovákiából érkezett. (Horváth, 2013) A Nyugat-Dunántúli régió tehát helyzeti

előnyben van a külföldről érkező, elsősorban egynapos egészségturisztikai célú szolgáltatások igénybe vevői körében.

A fentiek alapján Eger és környéke főként a hazai turistákra, valamint a külföldi turisták közül a hosszabb időtartamot eltölteni kívánó utazókra számíthat, ők jelentik a fő célközönséget. Mindkét célcsoporton belül a 45 éven felüliek vesznek igénybe nagyobb arányban egészségturisztikai szolgáltatásokat.

Eger és a Gyógyvizek Völgye földrajzi helyzetéből adódóan hátrányban van az ország nyugati részéhez képest, ezt a hátrányt tudatos marketing-tevékenységgel, valamint vonzó szolgáltatási palettával képes kompenzálni.

Közel van ugyanakkor a fővároshoz, onnan jól megközelíthető, ezért a Budapestre látogató turisták szintén potenciális célközönséget jelentenek a külföldi látogatók közül.

A térség versenyképességének szempontjából jelentős, hogy számos közismert, népszerű fürdőhellyel kell felvennie a versenyt. A kínálati paletta folyamatosan bővül, hiszen a gyógyhelyek száma 2012-2013-ban hárommal növekedett (Sárvár, Nyíregyháza-Sóstó, Mezőkövesd), és a meglévő kínálat is folyamatosan fejlődik, a szolgáltatási színvonal jellemzően mindenhol emelkedik. Pozitívumot jelent ugyanakkor, és a gyógyturizmus jelentőségét mutatja, hogy az 50 leglátogatottabb hazai település között 11 gyógyhely szerepel, közöttük Eger a 19. helyet foglalja el. A gyógyhelyek közül olyan népszerű desztinációkkal kell konkurálnia, mint például Hévíz (2.), Hajdúszoboszló (4.), Bük (6.), Balatonfüred 9.), Sárvár (12), Zalakaros (14.), Eger (19.), Gyula (20.), Debrecen (22.), Harkány (28.), Nyíregyháza (43.). A belföldi vendégforgalom Hajdúszoboszlón, Zalakaroson többségben van, míg a külföldi turisták körében a legnépszerűbbek Hévíz, Bük, Balatonfüred, Sárvár. (Horváth, 2013) Ebből is látszik a fentiekben már említett tendencia, hogy a külföldi turisták számára Nyugat-Magyarország lényegesen vonzóbb, míg a keleti országrész elsősorban a hazai látogatók érdeklődésére tarthat igényt.

Az egészségturizmus hazai helyzetét figyelembe véve Eger és a Gyógyvizek Völgye kiemelten jó helyzetben van.

Az Egészségturizmus a Nemzeti Turizmusfejlesztési Konceptióban (2014-2024) című stratégiai dokumentumban szereplő SWOT-analízis szerint a térség gyógyturizmusa számos olyan előnnyel rendelkezik, amivel a hazai egészségturizmus összességében is, emellett pedig létezik egyedi vonzereje, ami más fürdőhelyekre nem, vagy kevésbé jellemző.

Az egészségturizmus helyzete

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Kiemelkedő gyógy és termálvíz készlet • Kiemelkedő forgalmú gyógyfürdőink nemzetközi vonzereje • Tradicionális, nemzetközileg elismert orvosi tudás, szolgáltatások • Orvosi ellátáson alapuló egészségturizmus, lovas terápia 	<ul style="list-style-type: none"> • Egyedi, kreatív, sajátos vonzerővel bíró fürdőkínálat hiánya • A komplex orvosi szolgáltatásokra épülő csomagok hiánya • Az orvosi szolgáltatásokra épülő turizmus kínálatát és ellátó-helyeit bemutató marketing hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> • A kereslet és kínálat alapján differenciált orvosi szolgáltató helyek fejlesztése, • Magas minőségű orvosi szolgáltatást nyújtó külföldi betegek számára ellátást nyújtó akkreditált intézmények • Egészségturisztikai utazások népszerűsítése 	<ul style="list-style-type: none"> • Az orvosi szolgáltatásokon alapuló turizmus ellátó helyeinek lassú kialakítása következtében gyors piacvesztés

6. ábra: Az egészségturizmus helyzete

(forrás: Horváth, 2013)

A fentiekben bemutatott előnyök többségével rendelkezik, hiszen a térségben több kimagasló minőségű, egyedi hatású gyógy- és termálvíz található, amelyre – különösen Egerben – színvonalas orvosi szolgáltatások is épülnek.

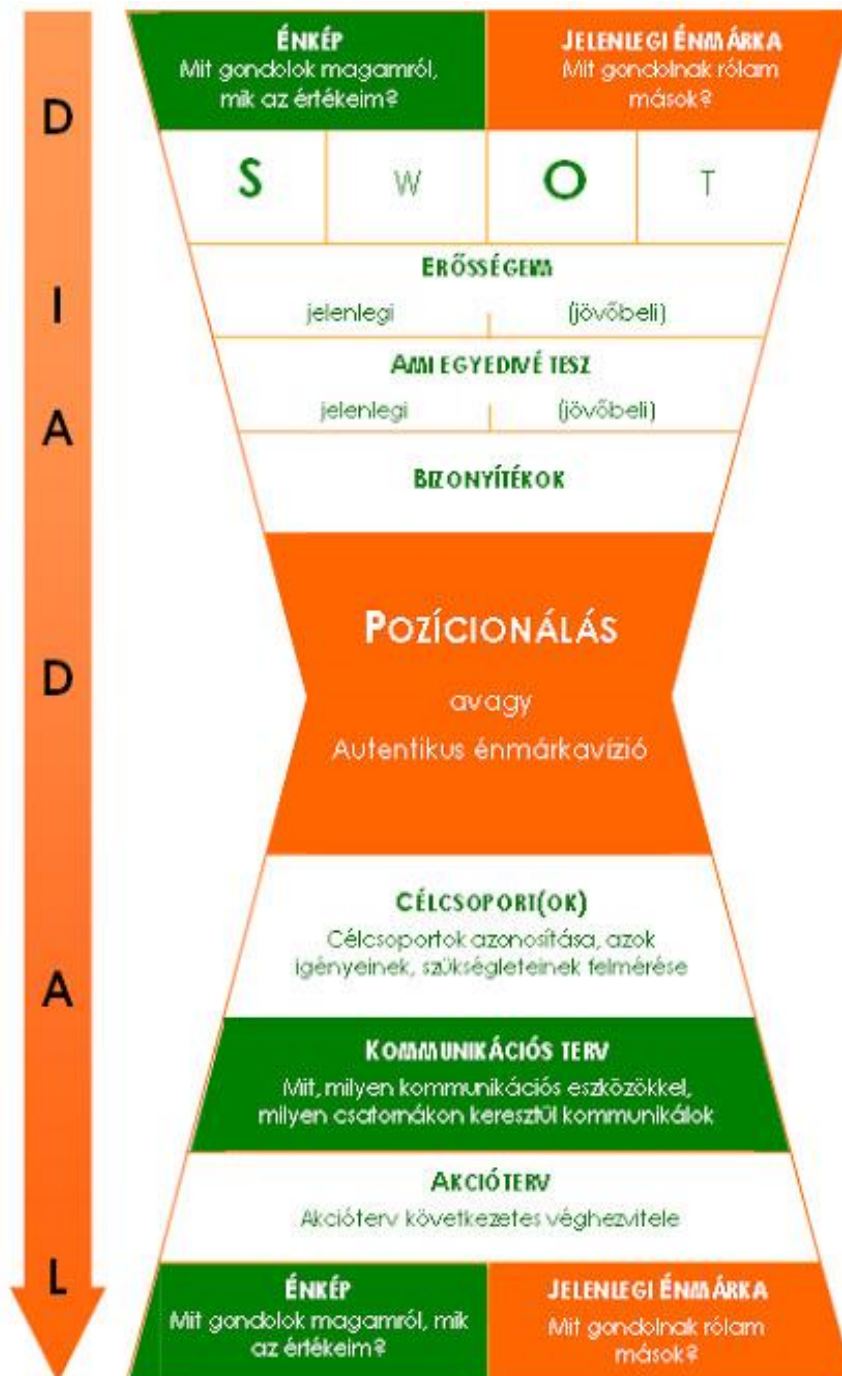
Az egészségturizmus erősségei közül ugyanakkor Eger és a Gyógyvizek völgye hátrányként élheti meg a gyógyhelyek nemzetközi vonzerejét, hiszen a közismert fürdők elszívó hatása is érvényesül, ezért olyan rendkívül népszerű és közismert fürdőkkel kell felvennie a versenyt, mint például Hévíz, vagy Bük, amelyek ráadásul helyzeti előnyben is vannak elhelyezkedésük révén.

Lényeges azonban, hogy ami országos viszonylatban gyengeségnek számít, abban Eger nem szenved hiányt. Az egyedi, kreatív, sajátos vonzerővel bíró fürdőkínálat Egerre és a Gyógyvizek völgyére jellemző, hiszen egy viszonylag kis területen számos különböző típusú fürdőhellyel rendelkezik. Megtalálható itt a különleges kultúrtörténeti jelentőségű és hangulatú Török Fürdő Egerben, a sajátosság természeti értéket és látványosságot képviselő Egerszalóki hőforrás, valamint az újabb fejlesztéseknek köszönhetően különleges barlangi atmoszférát és élményelemeket is kínáló demjéni fürdő. Mindezek mellett pedig szerepel

hagyományos termálfürdő és strand is a kínálatban. Úgy vélem, ez a kínálat hazánkban teljesen egyedülállónak számít, hiszen egyetlen turisztikai desztináció sem rendelkezik földrajzilag ilyen kis helyen ennyiféle egyedi egészségturisztikai szolgáltatással. Úgy gondolom tehát, hogy ez az egyedi, színes kínálat jelenti Eger és a Gyógyvizek Völgye versenyképességének alapját. Természetesen a turizmusfejlesztés tervezése során a térségben is célszerű figyelembe venni mindazokat az irányelveket, amelyek a nemzeti turizmusfejlesztési stratégiában megfogalmazódtak, és amelyek a kínálat bővítésének lehetőségeit jelentik. Az egészségturizmus és a magas színvonalú orvosi szolgáltatások összekapcsolása, vagyis az úgynevezett medical wellness fejlesztése mind nemzeti, mind térségi szinten számos új lehetőséget rejt magában, ezért ennek mindenképpen prioritásként kell szerepelnie a fejlesztések irányelvei között.

7.5 Iránykijelölés és alternatívák

Homokóra-modell

Énkép: színes gyógyturisztikai kínálat
Énmárka: minden célcsoport számára vonzó
Jelenlegi erősségek: gyógyászati és családi jelleg, kedvező ár
Jövőbeni erősségek: a gyógyrégio komplex megjelenése
Ami jelenleg egyedivé tesz: egyedi természeti és kulturális kincs, színes kínálat
Ami a jövőben egyedivé tesz: gazdag élménykínálat, szélesebb célcsoport
Bizonyítékok: a látogatói kör jelenleg is változatos
Pozicionálás: a gyógyrégio gazdag természeti és kulturális kincsre épülő gyógyászati szolgáltatásai, valamint élményelemei kortól és nemtől függetlenül mindenki számára kellemes kikapcsolódási lehetőséget kínál, legyen szó pihenésről, vagy aktív szabadidő-eltöltésről.
Célcsoportok: mozgásszervi és egyéb megbetegedésben szenvedők, nyugdíjasok, csoportok, családok, gyermekesek, gyermekcsoportok, külföldi látogatók
Kommunikációs terv és akcióterv: különböző célcsoportok különböző csatornákon érhetőek el, ebben kiemelt szerepe van a kapcsolati marketingnek:
Énkép és énmárka: gyógyrégio, változatos programkínálattal

3.kép, forrása: <http://businesscoachkft.blogspot.hu/2012/06/coaching-eszkoz-homokora-modell.html>

Piaci pozícionálás

A homokóra-modell segítségével mutatható be a desztináció egészségturisztikai szolgáltatásainak piaci pozícionálása. A modell kiindulópontja három terület elkülönítése:

- az **énképé**, vagyis az önmagunkról kialakított kép meghatározása
- az **énmárkáé**, vagyis hogy mások milyen képet alakítottak ki rólunk, valamint
- a **pozícionálásé**, vagyis milyen képet mutatunk magunkról.

Minél nagyobb az átfedés a három terület között, annál hitelesebb az énmárka.

Lényeges, hogy a kommunikáció nem azonos a márkaépítéssel, csupán annak a csúcsát képezi, ám a potenciális fogyasztók részére csak ez a fázis érzékelhető. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az alapozásnak ne lenne kiemelt jelentősége.

A DIADAL modellre épülő homokóra modell segít meghatározni a piaci pozícionálás, az énmárka definícióját.

Diagnózis:

Eger és a Gyógyvizek Völgye komplex gyógyrégió esetében önmagáról alkotott képében főként a gazdag természeti és kulturális kincsre épülő, változatos és gazdag gyógyászati szolgáltatásokat kínáló gyógyhely képét célszerű szerepeltetni, ezt a képet szükséges közvetíteni magáról.

A régió önmeghatározásában a következő szerepel, mint kedvező adottság: hegyek, vizek, bor, kultúra, történelmi örökségek, fesztiválok, szabadidős tevékenységek, termálkincs. (Eger TDM)

Ez idáig az egyes turisztikai szolgáltatók önmagukban, egyedileg igyekeztek népszerűsíteni szolgáltatásaikat. Minden gyógyturisztikai szereplő a térségben rendelkezik egy önmagáról alkotott énképpel, amely kommunikációjában egyedileg megjelenik, és amellyel igyekeznek látogatókat vonzani, ugyanakkor ezeknek a gyógyturisztikai szolgáltatásoknak a közös, komplex megjelenítése ez idáig nem történt meg.

Úgy vélem, az énképben mindenképpen hangsúlyos szerepet kell nyernie az elemeiben egyedi, összességében rendkívül színes, változatos képet mutató gyógyturisztikai kínálatnak.

Ennek az információnak a látogatók részére relevánsnak és elérhetőnek kell lennie.

Iránykijelölés és alternatívák:

A gyógy régió legnagyobb erőssége vitathatatlanul a gazdag természeti és kulturális érték és a köré kiépült gyógyászati szolgáltatások. Lényeges tehát ezek minél szélesebb körű kommunikációja. Fontos emellett, hogy megjelenjen a gyógy régió, mint családi élménylehetőség is, hiszen a jelentős fejlesztések többek között ezt a célt is szolgálták. Hátrányként értékelendő a régió elhelyezkedése, a nyugati országrésztől való távolsága (amit ugyan kompenzál a közúton való jó megközelíthetőség), ezzel szemben kedvező áron kínálja szolgáltatásait, ami szintén lényeges irány lehet a kommunikációban.

SWOT-analízis

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Nemzetközileg is egyedülálló gyógyturisztikai kínálat a gyógyrégió belül • Gazdag természeti kincs (egyedi hőforrások) • Jól kiépült infrastruktúra • Gazdag gyógyászati szolgáltatások • Kedvező árszínvonal 	<ul style="list-style-type: none"> • Kedvezőtlen elhelyezkedés • Nehéz megközelíthetőség • A komplex kommunikáció hiánya
Lehetőségek	Fenyegetések
<ul style="list-style-type: none"> • A medical wellness fejlesztése • A családi jelleg és az erősebb élményelemek kommunikációja • Együttműködés a gyógyrégió turisztikai szolgáltatóival • Közös TDM-szemponjú fejlesztés és marketingkommunikáció 	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurencia megerősödése • Az egészségbiztosítás által támogatott szolgáltatások körének szűkülése • A gyógyászati szolgáltatásoktól független szolgáltatások (pl. gyógyászati szolgáltatások, szálláshely-szolgáltatások) gazdasági helyzetének romlása • A vendégkör gazdasági helyzetének romlása (nem tudják finanszírozni a szállást, utazást, a szolgáltatások igénybevételét)

7.ábra: Swot analízis (saját szerkesztés)

Döntés:

A fentiek alapján a desztináció énképe a következőképpen definiálható:

„Eger és a Gyógyvizek Völgye olyan széles kínálatot képvisel a gyógyturizmus terén, amely nemzetközi szinten is egyedülálló, kortól és nemtől függetlenül mindenki számára kellemes kapcsolódási lehetőséget kínál, legyen szó pihenésről, vagy aktív szabadidő-eltöltésről.” (Homokóra modell)

Alkalmazás:

A fentieknek megfelelően a célcsoport és az elérésüket célzó kommunikációs terv a következőkből áll:

Célcsoport	Kommunikációs csatorna	Fő üzenet
Mozgásszervi megbetegedésekben szenvedők egyéb	Háziorvosok, szakorvosok, katalógusok, személyes kommunikáció (visszatérő vendégek)	Gyógyvíz hatásai, gyógyászati szolgáltatások, kedvezményes szállás, további (fizetős) szolgáltatások igénybevételének lehetősége
Nyugdíjasok	Katalógusok, utazásközvetítők, szálláshelyek, internet	Gyógyvíz hatásai, gyógyászati szolgáltatások, élménylehetőségek, amennyiben a család más tagjaival (például gyermekkel) együtt érkeznek
Környékbeliek	Helyi média, környező települések önkormányzatai (kedvezmények biztosítása célszerű)	Közelség, kedvező ár, változatos programkínálat, élményelemek, pihenés, gyógyászati szolgáltatások
Bel és külföldi turistacsoportok	Katalógusok, utazásközvetítők, szálláshelyek, internet	Gyógyvíz hatásai, gyógyászati szolgáltatások, élménylehetőségek, környező programlehetőségek
Családok, gyermekesek	Katalógusok, utazásközvetítők, szálláshelyek, internet	Gyógyvíz hatásai, gyógyászati szolgáltatások, élménylehetőségek, környező programlehetőségek
Gyermekcsoportok	Kapcsolatfelvétel a környékbeli intézményekkel	Úszásoktatás, élményelemek

8.ábra: A célcsoport kiválasztása és az őket megcélzó kommunikációs terv
(saját szerkesztés)

Amint a kommunikációs tervből jól látható, a célcsoportok igen változatos és különféle kommunikációs csatornákon keresztül érhetők el hatékonyan. Az egyik leglényegesebb talán a kapcsolati marketing, hiszen a szolgáltatás mások ajánlásától (pl. orvosokétól) függ.

A környező lakosság nem tud jelentős mértékű fizetőképes keresletet biztosítani, hiszen igen magas a térségben a munkanélküliség, alacsony az életszínvonal. Ugyanakkor a környék számos egyéb látványosságot, programlehetőséget kínál az ide látogatók számára, ezért célszerű a gyógyászati szolgáltatásokat ezekkel együtt promotálni, illetve olyan programkínálatot biztosítani, ami a fürdőzésen túlmutat.

Lényeges eleme tehát a kommunikációnak, hogy számos vendég a szálláshelyeken keresztül érkezik a gyógy régióba, hiszen a szolgáltatás köré komoly infrastruktúra épült ki. Külön figyelmet érdemel az egerszalóki Shiraz Hotel, amely önmagában, környezetétől függetlenül is vonzó az ide látogatóknak, sajátos keleti hangulatának köszönhetően. Lényeges, hogy a fürdőhelyek biztosítsák a szálláshelyek számára azokat a kedvezményeket, melyek révén kedvező áru szolgáltatásokat kínálnak vendégeiknek. Ez esetben a kapcsolati marketing az, ami kiemelkedő szerepet játszik, hiszen a szálláshelyek maguk végzik a promóciójukat, és vendégeik a legtöbb esetben a fürdők vendégei is.

Mivel a tapasztalatok azt mutatják, hogy jelenleg is többen érkeznek családtagokkal, gyermekekkel (pl. nyugdíjasok), ezért a nyári időszakon kívül is célszerű kommunikálni a gyógy régió családi és élmény jellegét a gyógyuláson és pihenésen túlmenően.

Lezárás:

A folyamat azzal zárul, hogy megismételjük a legelső lépést. Egyrészt feltérképezzük, hogy a folyamat alatt mennyiben változott a coachee énképe. Mivel a pozitív pszichológia ideológiája mentén a coachee erősségeire és lehetőségeire építünk, itt is várhatunk változást, de főként az fog minket érdekelni, hogy az új énmárkánk, az énképünk és a pozicionálásunk mennyire kerültek fedésbe. Ez utolsó lépés eredményei pedig kijelölik a munka további irányát, akár egy újabb ciklus indítását.

7.6 Javaslatok további TDM fejlesztésekre

A célok megvalósulása érdekében szükség van a gyógy régió TDM szempontú fejlesztésére. Javasolom, hogy a régióban működő TDM szervezetek kíséreljék meg összehangolni a gyógyturizmussal kapcsolatos teendőket, vegyék fel a kapcsolatot a térség szolgáltatóival és dolgozzanak ki közös stratégiát, amely kifejezetten az egészségturizmus céljait foglalja össze. Lényeges, hogy az egészségturizmus a jelenleginél hangsúlyosabban jelenjen meg a turisztikai értékláncban.

9.ábra: Turisztikai értéklánc
(forrás: Eger TDM)

1. Imázs és annak kialakítása: arculat-, árképzés

Az imázs építésben lényegesnek tartom, hogy a TDM szervezetek megjelenéseiben (kiadványok, honlap) a jelenleginél hangsúlyosabb szerepet kapjon az egészségturizmus, például a Gyógyvizek Völgye honlapjához hasonlóan „Vizes élmények” kategória alatt összegyűjtve a gyógy régió egészségturisztikai szolgáltatásait.

2. Utazás előkészítése: foglalás megkönnyítése, információ biztosítása

A jelenlegi TDM honlapok tartalmazznak ugyan rendkívül hasznos elemeket az információk biztosításához és az utazástervezéshez, ugyanakkor célszerű lenne a közvetlen szállásfoglalás (vagy legalábbis ajánlatkérési lehetőség) biztosítása a szálláshelyeken a TDM honlapokon keresztül. A technikai adottságok lehetőséget biztosítanak komplex szolgáltatás-vásárlásra is (például a fürdőhely-belépők online megvásárlása).

Guide@Hand Eger mobil applikációban szintén lényeges szerepet kaphat az egészségturizmus, akár külön útvonalajánlóval, amely a gyógy régió egészségturisztikai szolgáltatásain vezeti végig a látogatókat, kibővítve a városon kívüli célpontokra is.

3. Célterületre történő utazás: közlekedési eszközök, információ biztosítása, megérkezés, közlekedés, transzfer, visszautazás

A TDM honlapok hiányossága, hogy azokon nem szerepelnek információk az odajutásról, annak lehetőségeiről és időtartamáról. A TDM szervezetek emellett felvállalhatnák a különböző transzferek szervezését, ezzel megkönnyítve a turisták közlekedését a térségben.

4. Desztinációval kapcsolatos tapasztalatok: turisztikai- és háttérszolgáltatások összetétele, mint pl. attrakció, turisztikai termékcsomag, szállás-, étkezési lehetőség.

Célszerű lenne különböző egészségturisztikai csomagokat összeállítani és ezeket egységesen kínálni.

A csomagok tehát alkalmasak a pozícionálásra, a megfelelő célcsoportot elérő ajánlat előrevetítésére. Konkrétabb ajánlatok révén lerövidülnek a döntési mechanizmusok, *„megkönnyítik a döntést a fogyasztó oldaláról, s ez által szervezettebb képet nyújt a szolgáltatásokról a fogyasztónak, egyfajta „kirakat”, ami ízelítőt ad, mi lehet ’odabent’, azaz a desztinációban.”* (Eger TDM)

Néhány javaslat a csomagokra:

Egri fürdőtúra

Eger rendkívül gazdag történelmi hagyományokkal, kulturális kincssel rendelkezik. A török hódoltság számos nyomot hagyott a városban, amelyek napjainkig fontos vonzerőt képviselnek. A kulturális turizmuson belül azonban elhanyagolható szerepet kap a Török Fürdő, az ide látogató turisták alig hallanak róla. A nemrégiben felújított Valide Szultána gőzfürdője szintén látványos vonzerőt képvisel. Javaslom, hogy a kulturális turizmusban a fürdő kapjon lényegesebb szerepet, a városlátogatások részeként szerepeljen a fürdőlátogatás, valamint fürdőzés. Ezzel az egyéb céllal érkező látogatók körében is népszerűsíteni lehet a helyi és akár a környékbeli fürdőkultúrát.

A csomag célcsoportját a városlátogatási céllal érkezők alkotják, a csomagban szerepelhet szállás (akár különböző kategóriájú szálláshelyeken), étkezés, idegenvezetés, valamint természetesen a fürdőbelépő is a Török Fürdőbe.

Egerszalóki séta

Egerszalókon a természeti kincs jelent kiemelt vonzerőt, ami szorosan kapcsolódik a fürdőzés élményéhez. A fejlesztések eredményeképpen megvalósult sétaút lehetőséget biztosít aktív pihenésre, a fürdő geológiai és történelmi jelentőségének megismerésére, a környezet felderítésére. Javaslom tehát a túrázás és a fürdőzés élményének összekapcsolását, közös szolgáltatási csomag kialakítását.

A leglényegesebbnek azt tartom, hogy az egyes szolgáltatók fogjanak össze, és közösen népszerűsítsék a gyógy régió összes fürdőhelyét, tehát minden helyszínen jelenjen meg a többi lehetőség is, hiszen az egyes látogatók más körülmények között is visszatérhetnek a későbbiekben (például a nyugdíjasok családjukkal, unokájukkal együtt), és ilyenkor más jelentő számukra a vonzerőt a kínálati palettából.

8. Összefoglalás

Eger önmagában is jelentős vonzerőt képvisel a hazai idegenforgalmi kínálatban sokszínű turisztikai választékával. Megtalálható itt a kulturális turizmus széles kínálata, borvidékként is vonzó a látogatók számára, a természeti környezet ugyancsak vonzza a látogatókat, emellett pedig rendkívül színvonalas és sokszínű gyógyászati lehetőségekkel is rendelkezik. Hátrányt jelent ugyanakkor, hogy ez a rendkívül vonzó kínálat a hazai turisztikai palettán belül számos jelentős versenytárral rendelkezik, különösen igaz ez a gyógyturizmus vonatkozásában. A városnak olyan nemzetközi hírű, rendkívül színvonalas szolgáltatásokat nyújtó fürdőhelyekkel kell versenyeznie, mint Hévíz, Hajdúszoboszló, Bük, Sárvár, stb. Ezen gyógyhelyek közül néhány olyan földrajzi helyzeti előnnyel rendelkezik, amellyel Eger nem tudja felvenni a versenyt, hiszen a nyugati országrész megközelíthetősége miatt kedvezőbb az Ausztriából, Németországból érkező turisták számára.

Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy jelenleg az ország legdinamikusabban fejlődő településének számít a turizmus szempontjából, a vendégéjszakák emelkedését tekintve. Különösen a belföldi vendégforgalom emelkedése jelentős, de számottevő a visegrádi országokból érkező látogatók száma is.

A desztinációnak tehát olyan egyedi előnyöket kell nyújtania, amely által versenyképessége tovább javulhat a hazai turizmuson belül. Ennek egyik lehetősége a gyógyturizmus térségi szintű fejlesztésében rejlik, hiszen Eger közvetlen közelében több olyan gyógyturisztikai szolgáltatás is fellelhető, amelyek együttesen egy rendkívül színes, nemzetközi szinten is egyedi vonzerőt képesek nyújtani.

Eger és a Gyógyvizek Völgye közösen képes kínálni ezt a szolgáltatási palettát, ahol egyaránt megtalálható a kulturális értéket is képviselő, egyedi hangulatú fürdő; az egyedi természeti jelentőségű egerszalóki hőforrás; valamint az immáron élményelemeket is kínáló demjéni barlangfürdő.

A TDM fejlesztések alapját ez a széles kínálat nyújthatja, hiszen mind hazai, mind nemzetközi szinten egyedülállónak számít ez a színes gyógyturisztikai kínálati paletta. A gyógyturizmus térségi szintű fejlesztése, marketingje lehetőséget biztosít arra, hogy az egyes desztinációk külön-külön és együttesen is profitálni tudjanak a

fejlesztésekből, hiszen közösen képesek olyan vonzerőt nyújtani, ami a nemzetközi turisztikai színtéren is versenyképes.

Elengedhetetlennek tartom, hogy a helyi szintű fejlesztéseket és marketingkommunikációt összehangolják és a térség közös turisztikai desztinációként jelenjen meg a turisztikai kínálatban, ahol a gyógyturizmus mellett, azzal összhangban jelenik meg a kulturális turizmus, a falusi turizmus, az aktív pihenés. Lényegesnek tartom továbbá a nemzeti turizmusfejlesztési stratégiával összhangban a medical wellness szolgáltatások fejlesztését, illetve azok népszerűsítését a desztináció minden egyedi helyszínére esetében, akár egymással összehangolt formában.

Míg Eger elsősorban történelmi hagyományairól, kulturális értékeiről, borászatáról ismert, addig a fürdőkultúra alig kap szerepet a városról kialakított képben a köztudatban. Úgy vélem, önmagában a város nehezen tudja felvenni a versenyt a nagy fürdőhelyekkel, ezért is tartom fontosnak, hogy mint gyógy régió jelenjen meg a turisztikai palettán. Természetesen a gazdag kulturális és gasztronómiai kínálat tovább színesíti a képet, ezeket mindenképpen szerepeltetni kell a turisztikai kínálatban, összekapcsolva és összehangolva a gyógyturizmussal. Ennek érdekében a helyi és regionális TDM szervezeteknek a jelenleginél hangsúlyosabban lenne szükséges kommunikálni az egészségturisztikai szolgáltatásokat, fejleszteni a szállásfoglalási és információs rendszert, különböző csomagokban kínálni a szolgáltatásokat, megkönnyíteni a választást az ide látogatók számára.

Úgy vélem, a fentiek megvalósulása esetén Eger és a Gyógyvizek Völgye a nemzetközi egészségturizmusban is versenyképes turisztikai célponttá válhat.

Melléklet

Csomagajánlat (javaslat)

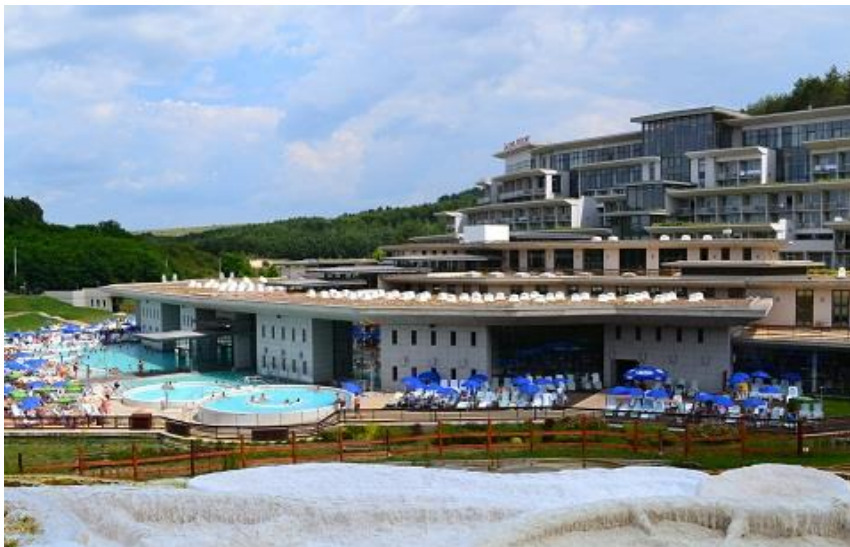
Eger és a Gyógyvizek Völgye

4 nap 3 éjszaka

Szállás: Saliris Resort & Spa Konferencia Hotel

1. nap:

Délelőtt: fürdőzés Egerszalókon

Délután: Sódomb – sétaút bejárása, kaptárkövek megtekintése

A térség egyik legfőbb turisztalványosságát képezik, leginkább különleges kialakulásuk és máig rejtélyes használatuk miatt. Máig sem tisztázott, hogy

temetkezési helyként, méhkaptárként vagy lakásként használták őseink a több millió évvel ezelőtt vulkáni tevékenység következtében kialakult természeti képződményeket. (www.egerszalok.hu)

Vacsora

Piroska Étterem, Egerszalók

Családias hangulatú vendéglő, kellemes magyaros ízekkel, udvarias kiszolgálással, a falu központjától pár száz méterre. 4 különböző teremben összesen 100 fő elhelyezésére van lehetőség. Nyári időszakban egy fedett terasz helység is várja az idelátogatókat, ahol további 50 fő kiszolgálása is megoldható. (www.panziopiroska.hu.)

2. Nap

Reggeli a szállodában

Dél előtt: Kirándulás Demjénbe

Kőhodály

A falu északkeleti határában, a Hegyeskő déli oldalába vájt, növényzettel erősen benőtt, monumentális méretű közel 200 m² alapterületű kőhodály áll.

Ezen a területen élő emberek gyakran lakóházaikat, illetve gazdasági épületeiket is a riolittufába faragták. A kisebb gazdasági épületek (ólak, raktárak) és a nagyobb borospincék mellett megjelennek a gyakran egész juhnyájukat, illetve csordákat befogadni képes hatalmas alapterületű kőhodályok. (www.gyogyvizekvolgye.hu)

Délután: Fürdőzés a Cascade Barlang és Élmenyfürdőben

A Cascade Barlangfürdő egy 690 méter mélyről feltörő - több tízezer éves - 68 fokos gyógyvízzel táplált, épített barlangban kialakított fürdőhely.

(www.cascadebarlang.hu)

Vacsora

Egri Korona Borház Étterme - Demjén

A 200 főt befogadó étterem egész évben várja a vendégeket. Ideális helyszín esküvők, baráti összejövetelék, ballagások megrendezésére. Előre szervezett csoportok számára kisebb tréningeket, gazdag kiegészítő programokat kínálnak. Nagy népszerűségnek örvend a pincelátogatással egybekötött borkóstoló. Az őszi időszakban az ide látogató csoportok számára szüretet is szerveznek. Időjárás függvényében lehetőség van szabadtéri sütés-főzések, bográcsolások, és az ételek kemencében történő elkészítésre. (www.koronaborhaz.hu)

3. nap

Reggeli a szállodában

Délután: Egerszalóki Barlanglakások

A Tarna-völgyétől Miskolcig terjedő Bükkalja vidékén a kőzetek felső rétegét képező riolittufakő könnyen vágható, jól faragható, természetes állapotában jó vízzáró, és ezt elődeink előszeretettel hasznosították. Vájtak bele pincét, lakást,

istállót és a kivágott kövekből házakat építettek. Egerszalókon a 20. század közepén 33 barlanglakás volt, ezek többsége nagy valószínűséggel a 17-18. századan készült. A 20. század végén némelyikben még laktak, de az önkormányzat ekkor megvásárolta és helyi védelem alá vonta őket. A Sáfrány utcai barlanglakásokban ma már skanzen őrzi az építészeti emlékeket. (www.gyogyvizekvolgye.hu)

Délután: fürdőzés Egerszalókon

Vacsora a szállodában, majd látogatás az egerszóláti pincékhez

A lakosság életét a település kezdetétől meghatározta a szőlőtermesztés. Egerszólát az Olaszrizling „hazája”. A faluban lehetőség van a régi borospincék, melyek még a török időkből valók és az újak megtekintésére is. A 19 pince érdekes látványt nyújt az ide ellátogatóknak, mivel az erdő szélén lévő láncként felfűzött pincék egységes kialakításúak. (www.egerszolat.hu)

4. nap:

Reggeli a szállodában

Törökök nyomában Egerben

Egerben 91 évig volt török uralom, ennek épített emlékeit járjuk végig (idegenvezetéssel). Eger egyik legnevezetesebb építészeti emléke, a török kori

Minaret. Európában a legészakibb fennmaradt török kori építmény. Az Egri vár, a török ostromágyúval, melynek mintája az isztambuli Top Kapi Szerájban található. Dobó-tér, a város főtere Dobó István várkapitány szobrával és a Végvári vitézek tere, a térnek nevet adó szoborcsoporttal. A mohamedánok fürdőkultúrája vallási alapokon nyugodott, de igen jelentős szerepet játszott benne a tisztálkodási tényező is. Valide Szultána török gőzfürdője a hamam, ami műemlékként látogatható.

Ebéd: Senator Ház

XVII. században épült barokk szálloda Eger főterén a Dobó téren található. Központi fekvésének köszönhető, hogy pár perc sétával elérhetők Eger legfontosabb nevezetességei. A Hotel Senator-Ház nemzetközileg is elismert szállodává vált a minden igényt kielégítő hangulatos szobáival, boltíves termeivel, nyáron hangulatos teraszával, élőzenével, különleges szolgáltatásaival. A hotel kávéháza Eger képzőművészeinek kedvelt kiállítótermévé vált az évek során. (www.senatorhaz.hu)

Ebéd után hazautazás.

Ábrajegyzék

1. ábra: Az egészségturizmus területei (forrás: Smith, Puczko, 2010)
2. ábra: Az egészségturizmus és a wellness turizmus tipológiája (forrás: Voigt, Laing, 2011)
3. ábra: 2014. évi idegenforgalmi adóbevételek a megyei jogúvárosokban (forrás: eger.hu)
4. ábra: Bevallott vendégéjszakák alakulása 2014. jan-dec. (forrás: eger.hu)
5. ábra: Magyarország legnépszerűbb városai a vendégéjszakák száma alapján, 2013 (forrás: KSH, 2014)
6. ábra: Az egészségturizmus helyzete (forrás: Horváth, 2013)
7. ábra: Swot analízis (saját szerkesztés)
8. ábra: A célcsoport kiválasztása és az őket megcélzó kommunikációs terv (saját szerkesztés)
9. ábra: Turisztikai értéklánc (forrás: Eger TDM)

Irodalomjegyzék

1. ÁSZ (2008): Állami Számvevőszék: A turisztikai fejlesztések állami támogatása térségi és nemzetgazdasági szintű hatékonyságának vizsgálata
2. DDRFÜ (2008): Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség KHT.: Gyógy- és termálturisztikai stratégia fejlesztési irányainak meghatározása
3. Eger város TDM – Képzési anyag
4. Horváth Viktória (2013): Egészségturizmus a Nemzeti Turizmusfejlesztési Konceptióban (2014-2024), előadás anyaga
file:///C:/Users/Public/Documents/3%20Horv%C3%A1th%20Viktoria%20medical%20online_131114.pdf (Letöltve: 2015. november 27.)
5. Jandala Csilla –Sándor Tibor – Gondos Borbála (2011): Az egészségturizmus a turizmuspolitika fókuszában – A fürdőkultúra szerepe a turisztikai termékfejlesztésben In: Turizmus Bulletin XIV./4. pp. 19-28
6. Jennifer Laing – Cornelia Voigt (2011): Wellnessturisztikai szolgáltatók Ausztráliában: meghatározás, tipológia és aktuális helyzet In: Turizmus Bulletin XIV./4. pp. 3-9
7. Könyves Erika (szerk.) (2011): Desztináció marketing, Keszthely
8. KSH (2014): Jelentés a turizmus 2013. évi teljesítményéről
9. Melanie Smith, Puczkó László (2010): Egészségturizmus: gyógyászat, wellness, holisztika, Akadémiai Kiadó
10. Mentusz Károly (2012): Új honlapjával kampányol az Eger Térségi TDM turizmusonline.hu
11. Németh Andrea (2015): A gyógyvíz és a bor vonzásában In: Turizmus Panoráma 2015. január–február
12. OEFS (2007): Országos Egészségturisztikai Fejlesztési Stratégia, Aquaprofit Rt., Budapest
13. RMC Regionális Marketing Centrum Kft. (2006): Észak-Magyarország Régió Turizmusfejlesztési stratégiája 2007-13, Miskolc
14. Sugár István (1964): Az egri gyógyfürdő és fürdőkultúra története In: Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei 31. pp. 41–82.
15. Szádeczky Kornélia (2014): Gyógyvizek Völgye, avagy egy új desztináció Eger és a Mátra között In: NTH Tudásmegosztás – Turizmus + 2014/2

16. Sziva Ivett (2011): Öntsünk tiszta vizet... Az egészségturizmus fogalmi lehatárolása és trendjeinek válogatott bibliográfiája In: Turizmus Bulletin XIV./4. pp. 73-76
17. Szűcs Mariann (2005): A magyarországi gyógyfürdők versenyképessége – Egy magyar és egy ausztriai létesítmény összehasonlító elemzése Turizmus Bulletin IX/3. pp. 42-48
18. Víg Tamás (2010a): A turisztikai desztinációmenedzsment (TDM) rendszer kiépítése Magyarországon In: Turizmus Bulletin XIV. évfolyam 1–2. szám
19. Víg Tamás (2010b): Fogalomjegyzék a TDM rendszer témakörhöz In: Turizmus Bulletin XIV. évfolyam 1–2. szám

Internetes források:

1. <http://businesscoachkft.blogspot.hu/2012/06/coaching-eszkoz-homokora-modell.html> (Letöltve: 2015. november 5.)
2. <http://cascadebarlang.hu/cascade-barlang-es-elmanyfurdo-0> (Letöltve: 2015. november 15.)
3. <http://www.cascaderesort.hu/bemutatkozas> (Letöltve:2015. november 15.)
4. <http://www.csillagvidek.hu/hu/egyeb/csillagvidek/> (Letöltve: 2015. november 15.)
5. <http://www.csillagvidek.hu/hu/info/turak/guidehand-eger.html>(Letöltve:2015. november 15.)
6. <http://www.eger.hu/hu/adougyek/hirek-aktualitasok/c/kiemelkedo-idegenforgalmi-evet-zart-eger> (Letöltve: 2015. december 8.)
7. <http://www.eger.hu/hu/turizmus/gyogyturizmus> (Letöltve: 2015. november 15.)
8. <http://www.eger.hu/hu/turizmus/tdm-tourinform> (Letöltve: 2015. november 15.)
9. <http://egriugyek.hu/eger-ugye/turizmus-eger-a-legdinamikusabban-fejlodo-varos-229> (Letöltve: 2015. december 8.)
10. <http://www.egerszalok.hu/egerszalok> (Letöltve: 2015. december 2.)
11. <http://www.egerszalok.hu/programok> (Letöltve: 2015. december 2.)
12. <http://egerszolat.hu/> (Letöltve: 2015. december 6.)

13. <http://www.gyogyklaszter.hu/info/gyogyvizek/szakmai/eszakkeletmagyarorszag-gyogyregio.html> (Letöltve: 2015. november 15.)
14. <http://www.gyogyvizekvolgye.hu/> (Letöltve: 2015. november 15.)
15. <http://www.gyogyvizekvolgye.hu/gyogyvizekvolgye/bemutatkozas.html>(Letöltve: 2015.nov.11)
16. <http://www.heol.hu/heves/kozelet/intenziven-mukodik-az-eger-tersege-tdm-383677#> (Letöltve: 2015. november 15.)
17. http://www.hunguesthotels.hu/hu/hotel/eger/hunguest_hotel_flora/ (Letöltve: 2015. november 10.)
18. <http://www.koronaborhaz.hu/> (Letöltve: 2015. december 5.)
19. <http://www.panziopiroska.hu/> (Letöltve: 2015. december 5.)
20. <http://salirisresort.hu/szobak> (Letöltve: 2015.november 12.)
21. <http://salirisresort.hu/sodomb-es-a-kutak> (Letöltve: 2015.november 12.)
22. <http://salirisresort.hu/medencek> (Letöltve: 2015.november 12.)
23. <http://salirisresort.hu/szauna-vilag> (Letöltve: 2015.november 12.)
24. <http://senatorhaz.hu/> (Letöltve: 2015. december 6.)
25. <http://www.shiraz.hu/hu/shiraz-hotel/> (Letöltve: 2015. november 20.)
26. <http://www.szuperinfo.hu/eger24/ujra-latogathato-a-valide-sultana-torok-furdo-az-egri-var-toveben/2583740> (Letöltve: 2015. november 10.)
27. <http://www.termalfurdo.hu/furdo/torok-furdo-eger-245> (Letöltve: 2015. november 10.)
28. http://www.tdmszovetseg.eu/files/_tdmsz/download_files/20/TDM_Lista_Honlapra_20151012.pdf (Letöltve: 2015. november 20.)